

Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook ki'n

Leo y escribo en mi lengua o'dam

Créditos a la presente edición

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega

Autoría
Guillermina Duarte Hernández
Elisa Vivas Zúñiga

Adaptación para la población hablante del o'dam
Eliseo Gurrola García
Juan Mendiá Soto
Eustolia Gurrola Ramírez
Mario Vega de Santiago
María Cándida Juárez Pulido
María del Rosario Arzapala Camargo
Melesio Cervantes Solís

Asesoría académica
Liv Kony Vergara Romani
Gonzalo Aragón Melchor

Asesoría lingüística y revisión de la escritura en o'dam
María de los Ángeles Ambríz Domínguez

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño
Jorge Nava Rodríguez
Ricardo Figueroa Cisneros

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Supervisión editorial
Marlik Mariaud Ricárdez

Revisión editorial
Agustín Escamilla Viveros
Ruth González Balvanera

Diseño
Alerick Sinhué Monter Castillo

Diagramación
Alerick Sinhué Monter Castillo
Norma García Manzano

Diseño de portada
Guadalupe Pacheco Marcos

Ilustración de portada
Rey David Rojas Gutiérrez

Ilustración
Rey David Rojas Gutiérrez
Marcos Alberto González Pérez
Humberto Vega Mendoza

Fotografía
Pedro Hiriart y Valencia
Guadalupe Velasco Ballesteros

Leo y escribo en mi lengua. Tepehuano del Sur. MIBES 3. Libro del adulto. D. R. 2010 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autoras y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Leo y escribo en mi lengua.* Tepehuano del Sur. MIBES 3. Libro del adulto: 978-607-9033-30-9

Impreso en México

Na bhaan jix maati' na tu' ya' tu ua'ñix

Na ji'k bhaan jim

Na jax kai'ñkam dhi u'uan 4

Maa'n bhaan maap tu ua'ñix 7

Nach jax ja'k tu't tu dudua aach o'dam

Maa'n bhaan tu machia' ap 8

Ja'pnich ja'k tich chitii'ñ aach o'dam

Gook bhaan tu machia' ap 28

Na tu'r jix xidhuukam

Baik bhaan tu machia' ap 47

Gu koi'

Gook bhaan maap tu ua'ñix 73

Nach pai' jax oi'dha' aach o'dam

Maa'n bhaan maap tu machia' ap 74

Gu maap jich oi'dhagim

Gook bhaan maap tu machia' ap 99

Nach pai' jax chu oi'dha' aach o'dam

Baik bhaan maap tu machia' ap 124

Na bhaan bipio' nach pai' oi'dha'

Na jax kai'ñkam dhi u'uan

Gui' na bhaan jup tu tu'ii' na nai' tum mamtuxi'ñ gu ge'ger ja'tkam na ji'x jir Korian, pui' kai'ch na ja'p joidham na ya' bap tu'ii' dhi u'uan na ja'pni ti': "Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook ki'n". Bhaan dhi u'uan machia' ap nap jix bhai'x maatit ba tu jiñkoi'ñdha' gio nap jix bhai'x maatit ba tu u'uanda' o'dam ki'n, nap ba' pu'ñi ja'k nai'p ba tu u'uanda' pai' nap ja'k ñhii'ñdha', gio na ba'x bhai'nka' nap jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam jax ñap ñhii'ñdha'.

Bhaan dhi u'uan gook maap jiim na maap tu ua'ñix, ba' bai'bik mi'p jim nap pai' jax tum mamtuxdha' nap ba'x bhai' maatii pui' ba tu buidha' gammiji nap ji'x duaka'.

Ya'p jim maa'n gu u'uan na daipui'x bhai' nap jiñkoi'ñdha', bhaan tu a'ga' nach jax ja'k tu bua gio nach jax ja'k tu jiim aach o'dam. Dhi' pu kai'ñkam tum ua'na nap ba' aap joidham tiigi tu jiñkoi'ñdha' gio gu jai' o'dam.

Maa'n ya'p jim gu u'uan na mi' jiim gu ñiiñio'k na jax chu'm cham tu' gammiji ki'n tu a'ga ich, dhi' ba' biix jup xi chum ua'na' nach ba' cham jik bua'. Gio jai' ya'p jim gu ñ'hich u'uan na mi' tu ua'ñix na jax ja'k tu aagix ach jich bui o'dam.

¡Moo git ba'x bhai' tum jimia' nap tum
mamtuxdha' bhaan dhi'ñi u'uan!

Na jax kai'ñkam dhi u'uan

“Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook ki'n”.

Ja bui jiim gu gø'gøer ja'tkam:

- ◆ Mui'p xi buatgida' nap tum mamtuxi'ñ nap jax ja'k jix maatit tu u'uanda' gu o'dam ki'n, xi chi'ñchot git ap na pich tu' tu maat gu jumaim u'uan o'dam ki'n gui' na pich biipit' bhaan tum mamtux.
- ◆ Biix aixim jap tu'm xi chu ua'na' o'dam ki'n nap tu' ihii'ñ nax io'm jum aa', piam nap nai' xi ja køøø' gu ja'tkam gio nap xi ja ñi'ñdha' nam tu' pik jix io'm bhaan tum a'aagi'ñ gu tu'.
- ◆ Xim mamtuxdha' ap nap gø' ki'n jiñkoi'ñdha' gu u'uan o'dam ki'n gio nap jix bhai' xi chitgaidha' na ba'x bhai' xim kaimaka', biix aixim tu'm jap xi chu jiñkoi'ñdha' gu u'uan o'dam ki'n.
- ◆ Xi ñi'ñdha' ap gui' na pich dhih tu ua'na' no' moo pui' ja'k jup tu ua'ñix bhaan gu u'uan nap bhaan tum mamtuxi'ñ.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tu ua'ñix gu o'dam ki'n gio na jax ja'k jum ñiok.

Maa'n bhaan maap tu ua'ñix

Nach jax ja'k tu't tu dudua

aach o'dam

Ja bui jiim gu gø'gø' ja'tkam:

- Biipi'p jix bhai' xi ñi'ñdha' gui' na ji'k ya' tu ua'ñix tø'tøb pa' bhaan dhi u'uan nap ba'x maatit tigia' na tu' bhaan tu a'gada'.
- Xi gaaga' ap nap jax ja'k machia' na tu' pik bhaan tu a'gada' gui' na mija'p tu ua'ñixka' tø'tøb pa'.
- Xim mamtuxdha' ap nap gø' k'n jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix tø'tøb pa'.
- Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tu'ii' gui' na ji'k tu' ya' tu ua'ñix bhaan dhi u'uan nap ba' machia' na jax ja'k tu'ii' gio nar tu' u'uanda'.
- Nap pai' dhuuk bax chu ua'namka', biipi'p xim gaa'ngada' nap pai' dhuuk tu ua'na' gio nap tu' tu ua'na'. Nap pai' dhuuk tiimo', giop jup xi ki'impiga' na ba' bar am ka'.
- Xi gaaga' ap bhaan gui' napich ba tu ua'na na jax ja'k tu'm k'n tum u'uan gu o'dam k'n.

Maa'n bhaan maap tu machia' ap

Na jax kai'ñkam:

- ◆ Biip'i'p ti'gia' mi ja'p na jax chutu'ii' nap ba' mi' dhi'r tu jiñkoi'ñdha' gio nap tu ua'na' bi'x aixim.
- ◆ Ti'gia' ap gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñix na mi' tu juupxix nach jax ja'k ti'ch chi'ti'ñ aach o'dam.
- ◆ Xi chu jiñkoi'ñdha' ap gø' ki'n.
- ◆ Xi ñi'ñdha' ap na pai' jax gook jum u'uan gio na pai' maa'n jum u'uan gui' na xi jum gook ki'n tum u'uan.
- ◆ Xim gaa'ngada' ap na tu' p'ik bhaan tu a'gada' gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñix.
- ◆ Ua'na' ap maa'n gu sapook, giop ba'p xi chi'gii' xi ki'i'mpiga' no' cham bhai' tu ua'ñix.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tu't ua'ñixka' gu jax chu'm sapook nap ba' machia' na jax ja'k jum bua.
- ◆ Xi chi'gia' ap gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñix gio gu sapook nap ba' machia' no' moor pu chu'm ip.

Joojoidha' ap dhi' na mi' tu juupxix gio nap xi
jiñkoi'ñdha' dhi' na mi' tu ua'ñix na jax jum kai'ch.

Ostolia: ¡Jaiñ jiñ kumalh!
Jix jai'chdhilhia' sap nam
jich chigia' no'ch jix kikii'
jich itaab dir nam pai'
gigir gu a'alh.

Kaande: Jøø' dho sap, aañ
bha jim bii'ma'n guñ xiix
Juana. ¿Aap gi, bha jim aa?

Xi chu aa'nda' ap.

¿Tu'm bha ñii'ñ dhi u'uub na pai' tu juupxix?

¿Jax kai'ch gu Ostolia bhai' xi ñiidhat gui' na gø' u'uan bhaan tu
ua'ñix?

¿Paap pu'ñi chu'm ñii'ñ gu u'uan na jax dhi'?

¿Tu'x bhaai' ap ilhii'ñ dhi' na jì'x ka'm tu ua'ñix gio na jì'x tu
ua'ñix gam gui' na tu' bhaan tu a'ga?

3

Joojoidha' ap dhi' na mi' jup ñix na tu' mi jax chu'ii',
xi chu aa'nda' ap ba'.

Ya'ni tum mamtuxi'ñ

Bhai'p xi aaya' ya' na pai' tum mamtuxi'ñ, kapbhai' na
ya' bax jai'ch amuub nap pai' kio. Xi chiimo' ap gui' na
biipì' tum mamtuxi'ñ gio gui' na gatuuk.

**¡Cha'ch jax kai'chdha' nat ba buus nach pai' dhuuk tu
machia' git!**

Maambix bhaan gu nobiembre gu gook mil xium gook bhaan dhi oidha'.

¿Jaroo bhaan jup tutu'ii' gui' nat jup duu dhi u'uan?

¿Jax jap ja'k jix maatit kəe gui' na pui'm tittì': "gui' na gə' u'uan
bhaan tu ua'ñix"?

¿Paap jai' pu chu'm jup ñi'ñ gui' na pu'ñi gə'gər u'uan bhaan tu
ua'ñix? ¿Tu' bhaan tu a'ga?

¿Jai' pu chu'm jup ja ñi'ñ ap aa gu gə'gər u'uan?, ¿tu' mi chum
a'ga'?

4

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na ge' u'uan bhaan tu ua'ñix xi chu aa'nda' na jax jir jum duukam.

Guch chii'dhara' ki'n bhaan jix maati' ich

Jam bai'ñ ich jano' maa'n oo'm daman xi jum gook bhaan gu disiambri ja'pni jurnidhak, nach chich chii'dha' guch chi'aa nam ba'ch chigia' nach jax ja'k tich chiti'ñ gio na jax jir jum duukam. Mi'ch dhir jam nira' na pai' pui' tim titi', "gui' nam cham ji'k buppa nam jax ja'k tu dudua gu ja'tkam".

¡Cha'ch ji'k buppada' nach jax ja'k tu dudua!

Maa'n oo'm bhaan gu sitiambri gu gook mil xium gook bhan gu oidha'.

¿Jax jum kai'ch dhi' na ge' u'uan bhaan tu ua'ñix?

¿Tu'pich pik jix io'm tu' ka'm ilh dhi' na ji'k jax jum kai'ch dhi' na ge' u'uan bhaan tu ua'ñix?

¿Paap ilhii'ñ nax io'm jum aa' aap jum bui nach jiñkoi'ñdha' bhaan dhi' na ge' u'uan bhaan tu ua'ñix?

5

Xi joojoidhai ap dhi' na tu juupxix gio nap tu ua'na' nam tu'm tikka.

Guch chii'dhara' ki'n bhaan jix maati' ich

Jam bai'ñ ich jano' maa'n oo'm daman xi jum gook bhaan gu disiambri ja'pni jurnidhak, nach chich chii'dha' guch chi'aa nam ba'ch chigia' nach jax ja'k tich chitii'ñ gio na jax jir jum duukam. Mi'ch dhir jam nira' na pai' pui' tim tii'ti', "gui' nam cham ji'k buppa nam jax ja'k tu dudua gu ja'tkam".

**¡Cha'ch ji'k buppada' nach
jax ja'k tu dudua!**

Maa'n oo'm bhaan gu sitiambri gu gook mil xium gook bhan gu oidha'.

Na tu' pik bhaan tu a'ga' dhi gø' u'ua.

Na jax jir jum duukam.

Ya'ni tum mamtuxi'ñ

Bhai'p xi aaya' ya' na pai' tum mamtuxi'ñ, kapbhai' na
ya' bax jai'ch amuub nap pai' kio. Xi chiimo' ap gui' na
biipi' tum mamtuxi'ñ gio gui' na gatuuk.

**¡Cha'ch jax kai'chdha' nat ba buus nach pai' dhuuk tu
machia' gīt!**

Maambix bhaan gu nobiembre gu gook mil xium gook bhaan dhi oidha'.

Nar pai' dhuuk kam.

Nat pai' dhir ju'p jum duu.

Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'look kɨ'n

Jaroo buiñor jim.

Na tu' bhaan tu a'ga.

Xi chu aanda' ap já bui gum jaaduñ na pich tu' jax dhuu.

7

Jix bhai'p xi ch'iigii dhi' na g'e' u'uan bhaan tu ua'ñix
nap ba' mi'dh'ir maap xi ñamkidha' na jaxchu'm aag'it
jup kai'ch dhi' na mi'dh'ir ja'p gaidh'ir jum tu ua'ñix.

Gui' na tu juupxix

Na tu' pik bhaan
tu a'ga dhi g'e'
u'uanta'm

Seeyo gu bhai'kam
na pai' dh'ir nai' tum
mamtuxi'ñ

Colours
del Estado

Durango

Guch ch'i'dhara' ki'n bhaan jix maati' ich

Jam bai'ñ ich jano' maa'n oo'm
daman xi jum gook bhaan gu
disiambri ja'pni jurnidhak, nach
ch'ich ch'i'dha' guch ch'i'aa
nam ba'ch ch'igia' nach jax ja'k
t'ich ch'it'i'ñ gio na jax jir jum
duukam. Mi'ch dh'ir jam n'ira'
na pai' pui' tim t'it'i', "gui' nam
cham j'i'k buppa nam jax ja'k tu
dudua gu ja'tkam".

**iCha'ch j'i'k buppada' nach
jax ja'k tu dudua!**

Maa'n oo'm bhaan gu sitiambri gu
gook mil xium gook bhan gu oidha'.

Na pai' dhuuk kam

Nam jax ja t'i'tda
gu jai'

Tiñ'choka' ap na

Gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñix, dhi' pui'm tiiti' gui' na gø'gø'r ki'n bha tu ua'ñixka, jix bhai' nam tu' nam pìx dhi' bhaan jich aagi'ñdha', pui' na jax gu tu' no'm jax bax dhuñiik gu ja'tkam, mu ja'p jam ba ja bhiibhi'spa' nam pai' mui'dhi't tiigti jiñkoi'ñdha' gu ja'tkam na jax jum kai'chdha', pui' na jax mu ja'p nach pai' jax jich dhuduadhi'ñdha' no'ch bax kako'k, piam mu ja'p nach pai' tuch mamtuxi'ñdha' piam mu ja'p chichiop, piam sia pai' na pìx nam jum jumpanda' gu ja'tkam.

Gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñixka' pai'ji bix aixim bhai' xi chu juupxixka' nach ba' bhaan jix maatit tìgia' na tu' bhaan tu a'gada', sia pu'ñi ja'k tu'm bhaan tum mamtuxi'ñ mu ja'p nach pai' jax tuch mamtuxi'ñdha'.

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge' ki'n

Ge' ki'n jap xi jiñkoi'ñdha' dhi' na mi' tu ua'ñix, jix bhai'p mui' xi chitgaidha' na jax jum kai'ch.

Guch chii'dhara'

Dhi' nach ja chu'm ti titi' aach o'dam
pu bajik dir jach pu chu'm ti titi' nam
ba'x maatit jich nii'ñdha' jai' nach
aach jir o'dam.

Aach nach jir chichio'ñ jix chooto ti titi' ich,
sabuirax jach a'da gio kutuun jach jup titi' gio gu
paaño jix abhaar jach jup xi burka' jich kuxbu am
umuu' bonaam jach jup xi kiiska', jo' suusak liarxim
jup xi a'nka' ich, bhai'mkar jach jup xi kusbioda' gu
tu' nach mi gaamtu'nda'.

Gu u'uub ba' te'teb xi'xborak gu i'pur tim
titi'ñ am, na gu' biix aixim tu'm jix jai'ch gu
jajannulh gui' nam ja soom, jix u'uam, jix chittdui',
jix mamoomdora' ganai' biix aixim, tu' jajannulh si'silhiik jam jup
bhai' xi ja soomda' ja i'por am na ba'x io'm jix a'bharka'. Gio
gu ja kuktun pui' ip, dai na ja kom am dir ja'k jum sissap gu
ja kuktun. Gio ba' gu dilantar jup xi burka' gio gu sooso'm
jup xi buupurka' am ja kuukxiopu am, peneetas
jup xi baapaska' mo'ram, gam gux a'bhar gu
jajannulh ki'n xi buupurka' gu kuupa'n. Gio
gu ribhuus ki'n jup xi iinka' gu ma'oo'n,
arpuus ba'p xi kusbioda' gu sussak na
a'nka' pai'p jir jajoo'ka' pui' liarxim.

Xi chu aa'nda' ap.

¿Tu' pich jix xijaim ìlh na pich tu jiñkui?

¿Jax chu'm gu ñi'ook cham bhai' tɪtɪ' ap?, ¿tu' ba'?

¿Jɪ'x ja pich jix maatɪt kai' dhi' na jɪ'x tu ua'ñix?

¿Jix maatɪt ap aa'?

Nap pai' dhuuk gø' kɪ'n bax chu jiñkoi'ñdhamka', jum aa' nap bɪpɪ' xi maatɪ na jax ja'k jix bhai'm kaichdha' gio nap jax ja'k xi ñorraidha' nam ba'x bhai' jix maatɪt jum kaaya' gui' na jum kœœœ'.

Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan o'dam kɪ'n na bhaan tum jiñkoi'ñ, "Na jax kai'ñkam pui'ch chɪtɪ' o'dam".

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na ya' bɪta'n tu ua'ñix nap ba' machia' nap jax ja'k mui' ji tu jiñkoi'ñdha'.

- ◆ Bɪpɪp jix dhupii'ñ kɪ'n xi **jiñkoi'ñdha' mi' pai' nap jix chu jiñkoidhamka' gio nap machia' na tu'pɪk bhaan tu a'ga.**
- ◆ Jix bhaip xi ja chɪtgaidha' gu ñiiñio'k na jax jum ñiok.
- ◆ Nap jix xɪ'lhim tu jiñkoi'ñdha' xi kɪ'kkidha' ap na pai' jax dharka' gu ɪ'lhich jix chutuuk na ba' jix bhai'm kai'chdha'.
- ◆ Xi chɪ'ñchokat ap na chɪ' gui' na tu ua'ñix nap bhaan tu jiñkoi'ñdha' gio na pai' sɪlh jim gio nat jaroi'p duu gio nat jaroi' tu ua'na' gu o'dam kɪ'n. Jum aa' nap dhi' bɪpɪ' aaga' nap ba' pɪk mui' ji kɪsa' nap tu jiñkoi'ñdha'.

Tu joojoidha' ap gio nap tu jiñkoi'ñdha' nam jax jum kai'ch dhi ja'tkam.

Gu Peegro jiñkoixi'ñ maa'n gu sapook gu kulsi'ñ Migial.

Sap ba' mu joot
jamit gu biipis na
baiñmira' gu duuk.

Mui'p xi
bhiichdhatgida'
jiñ kuulsi joidham
jum kaich.

Xi chu aa'nda' ap.

¿Tu' jax jum bua na bhai' na pai' tu juupxix?

¿Jax ku ba' jum aa' na tu ua'ñixka' gu saspok?

¿Jix maat ap aa gu jax chu'm sapook?, ¿tu' bhaan tu a'ga'?

Tìgia' ap dhi' na mi' tu ua'ñix na jax ja'k tu'ii' gio nap tu jiñkoi'ñdha'.

O'dam tii'dhara'

Sap bajik pai', pai'dhuuk mui' oidha' bap duu na sap guch chii'dhara' mi' dhîr jai'chdhîr bhaan gu sapooki'ñ ganai' bîix aixim nam tu a'gada' gu ja'tkam, ja'pni sap jum duu, sap mi' pai' tîm nî' gu xiotalh sap ba' maa'n mi ja'p jup daa gu maa'nkam jix ma'mkulhi'. Sap ba' na bam tîmoim nam tuudak nam tî nî' gu xiotalh, jotmoda' sap bhai' ji kîkbo gui' na kax ma'mkulhi'kat jix chua ji chîm tîi'dhat, paañio sap jup xi bur jix abhaar kuxburam gio jo' suusak xi aa'n gio sap jix abhaar gu mu'kax jup xi kîis jix a'bhar a'na' bha baapxidhixkam.

Sap ba' jai' na nai' ji chî nîi saalh pui' sap nai' ji bam jich dhaam ja'k, mîkkat sap jotmoda' cham pai' matgîr.

Gio sap gu u'uub ja tîi'dhara' bhaan jum ua'rgi'ñ îp gu yooxi' gu bîix aixim tu'm jix a'bhar jax jai'ch mu ja'p gampîx.

Pui' na ba' xib no' tîm nî' gu xiotalh tîtîi'chgîda' gux chooto jajannulh gio gu ubii ba' pui' îp na tîtîi'chgîda' gui na bîix aixim kî'n mamxidhixka' gu jajannulh.

Mi'p xi ua'na' gui' nam tu'm tikka'n.

¿Jax ja'k mui' jiim bh̃bh̃ichu'n gu sapook?

¿Jaroom mi'm a'ga bhaan gu sapook?

¿Tu' bhaan tu a'ga gu sapook?

¿Jax ja'k jum t̃t̃mo gu sapook?

T̃t̃ñchoka' ap na

Gu sapook palhĩp jum u'uan na bhaan tu a'gada' gu tu' bajik d̃r kam. Gio na bĩx bhaan tu a'gada' gu tu', soi ku gu' palhĩp pĩx tu ua'ñix. Bĩpi' mui' ji kĩksada' gu tu' na bhaan tu a'ga' mi'dh̃r ba' gui' na jax ja'k jum t̃t̃mo. Ba' sia ku bhaan tu a'ga' gu tu' bajik d̃r kam nat jax chum duu, dhi' cham tu' pu kai'ñkam nach jix maatka' pĩx gu' ja'p ji nach jix maat̃t̃ bhaan xich ga'ngada' ip nach jax ja'k tu jiim aach xib.

Ja'p ji buusanda' ba' nach dhi' bhaan jix chakka', nach gu' dhi' bhaan ua'rgidhix gu sapook.

Ua'na' ap maa'n gu sapook.

Mui'ch jix ja maat gu sapook ach o'dam, aap maa'n xi ua'na', xi nñidhidhat ap dhi' na ya' tu ua'ñix.

Na jax chii' gu sapook.

Nam jaroi' mim a'ga.

¿Jax ja'k jap mui' ji bhii'chdha' gu sapook?

¿Tu' bhaan tu a'ga gu sapook?

¿Jax ja'k jum tiitmo gu sapook?

Ya'nip jum daasa' nap jax chii'.

6 Ya'nip xi ua'na' biix gu sapook.

[illegible]

Jix bhai'p xi chigia' gu sapook, no' moo mi' chu daa dhi' nam mi'm tikka.

¿Daam dir aa ua'ñix na jax chi' gu sapooki'ñ?

¿Biix apich mi ja dai nam ji'k mim a'ga' bhaan gu sapook?

¿Tu' bhaan tu a'ga dhim sapook?

¿Jax ja'k jum tiitmo gu sapook?

Ya'nip xi ja' daasa' nap ji'k jix ja maat gu sapook gum ki'aam kam.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

Maa'n ap xi chiigai' gu jax chu'm sapook dhi' na pich ja dai, xi chigia' ap ba' no' moo pui' chu'ii' na jax ja'k jum aa' ja'p na jax chu daa bhai' daam dir.

Xi chīgĩa' ap nam jax ja'k jir tuutu'm dhi u'uan

1. Ba tiichich gu gø' u'uan bhaan tu ua'ñix gio gu sapook, mi'p ba' xi ua'na' baik gui' na tu' mi jimda' bhaan gu jax chu'm sapook gio gui' na gø' u'uan bhaan tu ua'ñixka'.

Gø' u'uan bhaan tu ua'ñix

Sapook

Pui'na jax:

Nar pai' dhuuk kam

Na jax chi'!

2. Mi'p xi ua'na' gui' nam tu'm tikkā' xi chu aa'nda ap ba' na pich jax ja'k tu ua'na'.

¿Tu' bhaan jix maat' na cham tu' jir maa'n nam jax chu'm dhi biix gook u'uan?

¿Paa duuk pu chu'm jum u'uan gio paa duuk jum aa' dhi' dhi gook u'uan?

¿Jax kai'ñkam jum u'uan dhi gook u'uan?

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok guch ñi'look

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi u'uan.

Gu duuk Taak sapook

Gu subhaa'n baidham gu duuk, ba'p tiitda gu duuk: —Ea nap aap biip'i' gamai' ba jimda' bhamm'niñ bam aaya' sakaalhikam. Ba' bhamm'i nat ai, gu jumai sakaalhikam ba tii gu subhaa'n, gammij'i pui' pup jum buim.

Pui' dhuuk ba' aich gu duuk gu sobhaa'n o'dam tir.
Joidham ba' bhai' ji chum duu nat pai' dhuuk duu'n, bhai' ji chu jai'chdhir gu tu' nam jugia' gu' ja'tkam, mi'm ba' pui' pup jim na jax ja'k jum aa' na ba' gammij'i duukda'.

Xi ja kukpa' ap ji'k na mi jai'ch gui' na xi jum gook k'i'n tum u'uan na ji'ma'n k'i'n mi ua'ñix gio go'gok k'i'n.

3

Ya'nip ja'k xi ua'na' gu ñiiñio'k na go'gok bia' gio
jɨ'ma'n gui' na jix jum gook kɨ'n tum u'uan.

Niiñio'k gui' na go'gok mi' jiiimchu'.	Niiñio'k gui' na jɨ'ma'n mi' jiiimchu'.

¿Jix maatit ap aa?

Na gu o'dam ñi'ook bia' gui' na xium gook kɨ'n tum u'uan
na jɨ'man mi' jim gio go'gok na cham tu' jir maa'n na jax
jum kai'ch, pui' na jax dhi'ñi:

kos	---	koos
ba	---	baa

Gook bhaan tu machia' ap

Na jax kai'ñkam:

- ◆ Tɨgia' ap gu u'uan gui' na bhaan **tum mattu'n**.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tu't tu ua'ñix gui' na bhaan **tum mattu'n**.
- ◆ Xim mamtuxdha' ap nap gø' kɨ'n tu jiñkoi'ñdha', jix bhaamut giox choo'nnɨt.
- ◆ Xi ua'na' ap maa'n **gu sapook**.
- ◆ Xi kii'mpiga' ap **gu sapook** na pich tu ua'na' no' cham am buix.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na pai'm u'uan gui' na pui' jum tɨtɨ' gu niiñiok.
- ◆ Xi chɨgia' ap gu u'uan na bhaan **tum mattu'n** gio **gu sapook** na jax ja'k ua'ñix.
- ◆ Jix bhai'p xi chɨgia' na tu' mi' a'ga gu u'uan na bhaan **tum mattu'n** gio **gu sapook**.
- ◆ Xim gaa'ngada' ap no' maa'n na jax chu'm bhaan tu a'ga gu u'uan na bhaan **tum mattu'n** gio **gu sapook**.

Xi chigia' dhi' na mi' tu juupxix gio nap xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na mi' tu ua'ñix.

Gu Aliisia mi' ba ai na pai' daaka' gux kaai' na bax chikkam na pai' dhuuk mui' jim kiisa' na tim ni'ya' gu xiotalh mi' Juktir.

Aap cham pai' niñ aa gux kai', jaiñ ña ba' kuup ya' na pai' daaka'. Tix chikkam iñ gu xiotalh.

Dho cham ji, jup kai'ch am na Giotam ja'k oir, na gu'x ka'ook gu di'ñi'n.

Gu' dhi' gi u'uan na bhai' bhi'sap jax jum kai'ch.

Silkam jia, aa dho ya'ch mattu'n, na pai' dhuuk tim ni'ya' gu xiotalh.

Xi chu aa'nda' ap.

¿Jaroo tti gaagim gu Aliisia?

¿Tu' tti maachim gu Aliisia?

¿Jaroo btipti' tti gu u'uan na pai' bhi'sap?

¿Jax kai'ch gu Aliisia xi chu jiñkoi'ñdhak?

Xi chigia' ap dhi' na mi' tu ua'ñix gio nap mi' xi mamxidha' jax chu'm gu ñiñio'k nap ilhii'ñ nax io'm jum aa'.

Na bhaan tum mattu'n

Btiix na pim jti'k jir Juktir kam gio na jti'k kap
jir kiikcham, jam mattu'n ich na tim nti'ya'
gu xiotalh ya' na pai'r jich oo'ntam, jano'
maa'n oo'm baik bhaan gu utuubri bhaan
dhi oidha'.

Ja'pni dai pui'

Martimian Mendoos Raamos
Jix kai' juktirkam.

Ya'p xi ja ua'na' gu ñiñio'k na pich jì'k ja mamxi bhaan dhi mattu'n.

Giop jup xi jiñkoi'ñdhai gu u'uan na bhaan tum mattu'n maa'n xi kuupa' jax chu'm nar amka' dhi' nam mi'm tìkka'n.

Jaroom ja mattu'n:

- a) Gu jaaduñ gu Koxbilhim kam.
- b) Gu jaaduñ nam jì'k jir Juktir kam.
- c) Gu jaaduñ gu Sampee'ro kam.

Tu'm tu mattu'n:

- a) Maa'n gu koi'.
- b) Gu xiotalh.
- c) Gu gø' tanoolh.

Paa duuk tu daaxix:

- a) Maa'n oo'm baik gu utuubri.
- b) Maa'n oo'm bhaan gu maayo.
- c) Maa'n oo'm bhaan gu utuubri.

Xi jiñkoi'ñdha' ip gio dhi' na bhaan tum mattu'n, jix bhai'p xi chiggi na jax ja'k jup duñiix, b'ita'n jap ba' xi ua'na' nam tu'm taan.

Nam jaroi' mattu'n

Nar pai' gio nar
Pai' dhuuk

Na bhaan tum mattu'n

Juktir gook bhaan gu utuubri bhaan dhi gook miil xium maa'n.

Jiñ dhixiik:

Aañ cham tu' ya daaka' Juktir biix na ji'x jir simaan, nammu ja'k oirida' iñ Tobaatam, nañ gu' kañ chian.

Ja'pni daipui':

Rosario

Na jaroi' tu
mattu'n

Na tu' tu
mattu'n

Nam jaro'i mattu'n:

Na tu' tu mattu'n:

Na jaro'i tu mattu'n

¿Jix maatit ap aa?

Gu ua'nix na ki'n tum aagi'ñ, na mi' tu a'gada' na tu' jax
jum duñia', mu pai' na ba' um ja'p jum aichu'n nam pai'
moi' a'ji gu ja'tkam nam ba' bhaan machia'.

Tu jiñkoi'ñdha' ap gɛ' kɨ'n

Xi jiñkoi'ñdha' ap gɛ' kɨ'n dhi' na tɛ'tɛb pa' tu
ua'ñix, pui'p ja'k jiñkoi'ñdha' nam jax jum aagi'ñ.

Giilhim jir mui' am gu nankasɨr mu ja'p na pai' na jax jir taatsab.
(Jix choo'nnɨt jap jiñkoi'ñdha')

Cham jiñ ñamkidham dhi Peegro.
(Jix bhaamut jap jiñkoi'ñdha')

Dhi tuur giilhim jix bhanaa'.
(Jix choo'nnɨt jap jiñkoi'ñdha')

Jiñ jugii'ñ gu tobhaab guñ piipilhi'.
(Jix bhaamut ap jiñkoi'ñdha')

Jax jir jum duukam no'p jix choo'nɨt tu jiñkoi'ñ.

Jax jir jum duukam no'p jix bhaamut tu jiñkoi'ñ.

No'p cham bhaamut tu jiñkoi'ñdha' gɨt ni nap cham too'nnɨt
Ɂmaa'n aa na jax pɨx jum kai'chdha' gɨt?

Tɨi'ñchoka' ap na

No'p gɛ' kɨ'n tu jiñkoi'ñ, pui'p ja'k norraidha' na jax ja'k jix bhai'm kai'chdha' gio na ba' xim kaimaka'.

Bɨi'pɨ'p jix bhai' xi maatɨi jax chu'm u'ua'n nap bax jiñkoidhamka' gɛ' kɨ'n na jax ja'k mu jimda' nap ba' pɨk mui' ji kɨ'sa'.

Jix bhai'p xi chɨitgaidha' gu ñiiñio'k.

Na pai' dhuuk gɛ' kɨ'n tum jiñkoi'ñdha', pu kai'ñkam gɛ' kɨ'n tum jiñkoi'ñdha' nam ba'x maatɨt kaaya' gu nam tɛ kɛkɛ'.

Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan o'dam kɨ'n na bhaan tum jiñkoi'ñ, “Gu xiotalh”.

Dhi'p bhaan xim palbuidha' na mi' tu ua'ñix nap jax ja'k duñia' nap tu jiñkoi'ñdha':

- ◆ Xi jiñkoi'ñdha' ap jix dhupii'ñ kɨ'n gui' na tu ua'ñix nap ba' machia' na jax ja'k mu jim gio na jax ja'k tu'ii'.
- ◆ Jix bhai'p xi chɨitgidha' gu ñiiñio'k.
- ◆ Jix bhai'p xi buidha' nap tu jiñkoidhidha' na jax ja'k joidham jix bhai' xim kaimaka'.
- ◆ Xi chɨi'ñchokat ap na jax chɨi' gui' na tu ua'ñix nap bhaan tu jiñkoi'ñ gio na pai' sɨlh tu ua'ñix gio nat jaroip duu gio nat jaroip tu ua'na gu o'dam kɨ'n.

Xi joojoidhai ap dhi' na mi' tu juupxix xi chu aa'nda' na jax chutu'ii'.

Gu Saul biima'n gu taata'n tu sapook am.

¿Tu'x bhai' gu sapook?

¿Tu' bhaan tu a'gada' gu sapook?

¿Jax jum duñia' no' cham jum u'uan gu sapook?

¿Tu'ch mi maachidha' bhaan gu sapook?

2

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi sapook na mi' ua'ñix.

Guch oo'ntam

Bajik sap pai' dhuuk mi' Juktir jix chamaam oidha' cham duu'n, bax chu gak sap giilhim. Sap ba' gu o'dam maa'n kap jim jumpadak ma jim saabu mit, tu ñiokidha' am sap. Jano' sap joidham kax chi bitdu'ka' jabui, pui' na jax sap gu sasoi' tu ñiokda' am. Ba' gio maap jup xim jumpadak ma tu a'ga mit nam jax chi titga' mi' nam pai'm jumpadat tu daanda', ba' biix pix pui' ji chi mit na pui' titi'nka' jich oo'ntam.

Jano' dir ba' mi' pup tum uani'ñ am gio nam mi' pup ni' gu xiotalh biix nam ji'k jir Juktir kam, sia kum gu' dilhkob jup ja bia' gu a'lhich ninii'kar.

3

Xi gaaga' ap bhaan gu sapook na pich jiñkoi'ñ dhi' nam ya'm tikka.

- ¿Jax chi' gu sapook?
- ¿Tu' bhaan tu a'ga?
- ¿Jaroom mim a'ga gio paa pui' tum duu?
- ¿Tu'ch mi' maachim bhaan gu sapook?

Tii'ñchoka' ap na

Gui' na pui'm tii'ti' sapook mim a'gada': gu tu' no't joidham jum duu.

Gu bajikkam nach bhaan tii'ñchoka' gu tu' nach aach jix dha'ram ihii'ñdha'.

Gui' na pui'm tii'ti' sapook gammiji' mi' jimda'.

Na jax chii' gu sapook.

Na tu' bhaan tu a'gada'.

Nam jaroi' mim a'gada' bhaan gu sapook.

Nat pai' pui' tum duu.

Na tu'ch mattu'nka' aach.

Xi ua'na' ap maa'n gu sapook.

Ya ja'p jich ki'aam mui'x jai'ch gu sapooki'ñ.

a) Ya'nip xi ua'na' ji'k nap tii'ñcho gu saspoki'ñ nam jax chii'.

Ba tu jiĩkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiĩ ñi'ook ki'n

b) Xi gaagai ap maa'n ga sapook jax chu'm nap joidham kœœ, xi
ua'na' mi' bita'n pui' nam jax jum aagi'ñ.

Na jax chi' gu sapook.

Na jax jir jum duukam.

Nam jaroi' mim a'ga.

Nat pai' pui' tum duu.

Na tu'ch aagi'ñ.

Xi ja aagi'ñdha' ap gui' na pim maap tum mamtuxi' na pich jax
ja'k tu duu daam ñir.

c) Ya'nip ua'na' gum sapook.

Jax chi' gum sapook

Jax ja'k titmo gum sapook

d) Xi ki'mpigai ap gum sapook giop xi ni'ndha'.

- ◆ No' moo cham tu' mai'ch.
- ◆ Gu ñiiñio'k no'r bi'xi'ñ.
- ◆ No' bi'x pui' ja'k tu'ii' na jax ja'k jum a'.

Xi aaig'ndha' ap no'r am gui' na jaroi' tum mamtuxi'ñ.

Xi ja chigia' ap no' maa'n na jax chu'm dhi gook u'uan.

1. Ba ja tii chich gu mattu'n gio gu sapook, ya'nip xi ua'na' baik nam jax ja'k jir tuutu'm.

Mattu'n

Sapook

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

2. Xi chu ua'na' ap gio nap xi chu aa'nda'.

¿Tu' bhaan cham jir maa'n na jax chu'm gu gook u'uan?

<hr/>
<hr/>

¿Paa duuk gio paam aa' dhi' pu chu'm gu u'uan?

<hr/>
<hr/>

¿Jax ku ba'm aa' na tu ua'ñixka' u'uanta'm?

<hr/>
<hr/>

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok guch ñi'ook

1

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na mi' tu' ua'ñix gio nap xi ja
tiitga' gu ñiñio'k na tutuklidhix.

- ◆ Gu **xiotalh** jir jix xidhuukam.
- ◆ Nam naboo'da' gu **suimalh** na jix iu'm jum aa' ñi'kartam.
- ◆ Gu **kikam** jir gø'kam ñi'kartam dhi' p'k mi'p tui'ka' na pai'r jix chu duukam.
- ◆ Na j'x jir **ñi'kartam** jix chu xidhuu.
- ◆ Gu **Eliseo** gammijj' jimmi na ni' gu xiotalh.

2

Mi'p xi ua'na' b'ita'n na pai'm aa' dhi'ñi ñiñio'k:
xiotalh, suimalh, kikam, ñi'kartam.

Gu _____ jix xijai nam nabdhia'.

Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook kɨ'n

No' tɨm nɨ' gu _____ jix xidhuukam jum
aa' gio jix gɨ'm.

Mi' _____ jix chu xidhuu.

Gu _____ jir _____ g_'kam n̄i'kartam.

3

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge' ki'n gio nap jix bhai' xi ja
tiitgidha' dhi ñiñio'k.

Gu sapooki'ñ na pai' jax jix chu xidhuu

Mi Juktir bajikdhir ya' pui' tu do'ñcho gux kaai' chio'ñ gio nat
pui' ti na jax chu tui'ka' aach jich bui nach jir o'dam na ba'
nai'x maax guch dhuu'nkam nach pai' chu daan, na ba'x bhai'
duukda', na bixchu'x chu jai'ch ka'.

Mu jai' jich dhu'nkamtam nach pui'p tu daan na cham jix io'm xi
giisda' gu kib, na cham ti kibaiñdha' gu gagaa.

Gio pui' na jax, mu na pai' tim titka' gu ma'kgar na ba' cham
tich eeda' gu ko'kdai gio mu Bapaisilhi' na tim titka bixchu',
tuisap, suudai', timkalh, nam ba' cham tu kua'da' muja'p ga'ntir
gu titkolh, bapaisilh, boppok, kokkon, u'ji' ganai' biix aixim.

Tu a'ga' gu Juan Mendia Soto

3 Ya'p ua'na', nam jax chi' gui' namit tu ua'na' dhi' na pich biipi' dir tu jiñkoi'ñ gio na pai' ja'p jax chu aa' gio gu sasoi' nam ji'k mim a'ga.

Nam jax chi' gu
ja'tkam

Na pai' ja'p
tu aa'

Nam jax chi' gu
sasoi' jingiarum
na ja' aa'

¿Jix maatit ap aa?

Na dhi niiñi'ok na chich ya' ba maat ki'n tu a'ga ich biix aixim, na tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ña'n.

Pui' na jax gu ja'tkam gio nach pai' jax chu oidha' gam gu sasoi' uxchirkam, ganai' biix aixim.

Baik bhaan tu machia'ap

Nap tu' jax dhuñia'.

- ◆ Xi chigia' ap na jax kai'ch gui' na **daamdîr bhi'sap gu koi' gui' na gaamix.**
- ◆ Jix bhai'p xi chigia' na tu' bhaan tu a'ga gui' na **daamdîr bhi'sap ka' gu koi' gui' na gaamix.**
- ◆ Xi jiñkoi'ñdha' ap gø' ki'n.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na jax kai'ñkam pui'm kai'ch **sap.**
- ◆ Xim ga'ngada' ap na **jax kai'ñkam tu ua'ñix na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jax chu'm koi'.**
- ◆ Xi chigia' ap na **jax ja'k tu't tu ua'ñix dhi' na bhaan tu a'ga na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jax chu'm koi'.**
- ◆ Tu ua'na' ap na **jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jaxchu'm koi'.**
- ◆ Xi ïlhi'chkada' ap dhi' na tu ua'ñix **na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jaxchu'm koi',** dai na maa'n na jax xim kaimaka' na tu' pik bhaan tu a'ga.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax kai'ñkam gio na jax ja'k tu'ii' **gui' na tu ua'ñix na daamdîr bha bhi'sapka' gu jax chu'm koi' gio gui' na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jaxchu'm koi'.**

1

Mi'p xi chu joojoidha' dhi' na mi' tu juupxix.

2

Xi chu aa'nda' ap.

¿Tu'p ìlhii'ñ namit saba'lh dhim bɛpnagim?

¿Jax kum ba' am jix chotdon dhim bɛpnagim?

¿Aap ìlhii'ñ aa nam aa' nap jiñkoi'ñdha' gu u'uan gui' na daamdɛr bhi'sapka' gu koi' na gaamix?

¿Jax jum kai'chdha' daamdɛr gu tu' no' pich ba saba'lh?

3

Xi jiñkoidhai ap mi' na pai' tu ua'ñix xi matgilhdha'
gu ñiñio'k nap jaxchu'm ilhii'ñ nax io'm jum aa'.

Ko'kolh na bhooti cha'm jim.

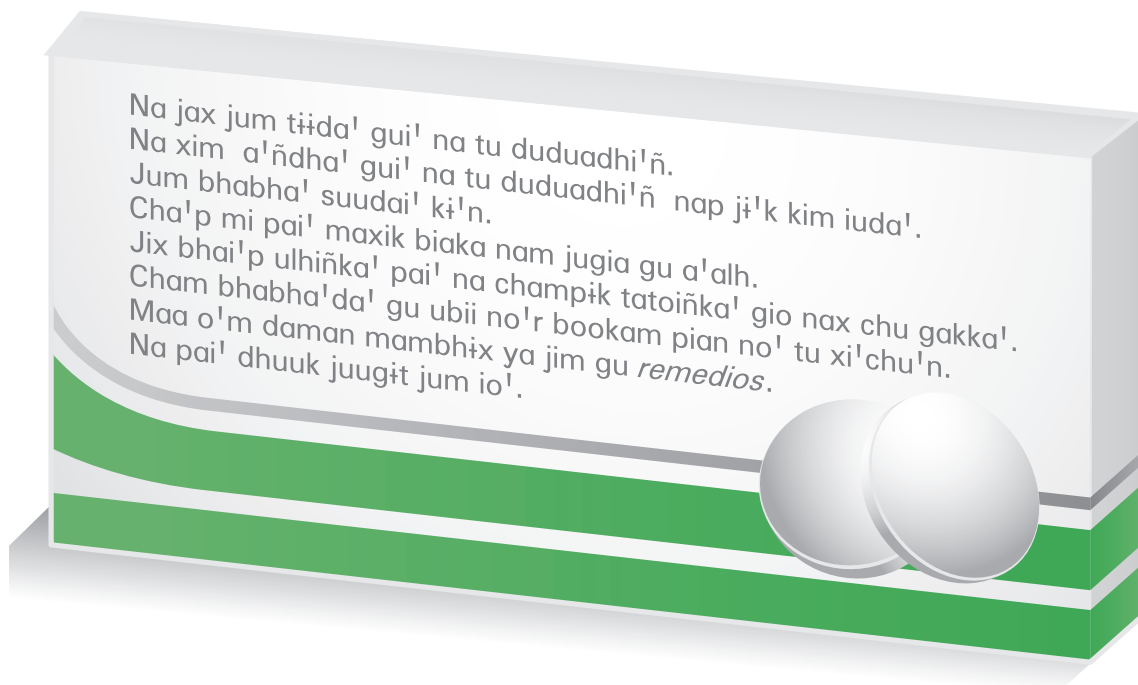
Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook kɨ'n

Ya'p ba' xi ua'na' gu ñiiñio'k na pich jɨ'k ja matgilh.

Bhaan dhi ñiiñio'k na pich daamdɨr tu ua'na, bhaan jap xim
ga'ngada' nap jax ja'k ɨlhdhat kœe gui' na daamdɨr bhi'sap gu koi'
gui' na gaamix, gio nap xi ja aagi'ñdha' gui' na pim maap tum
mamtuxi'ñ.

Xi jiñkoi'ñdha' ap g'e' ki'n dhi' daamdĩr bhi'sap dhi remedio na gaamix, dhi nam bi'ta'n jum tikka'n ap mui' xi chu aaga'.

¿Jir tu'da' dhi' na ya' jum a'ga?

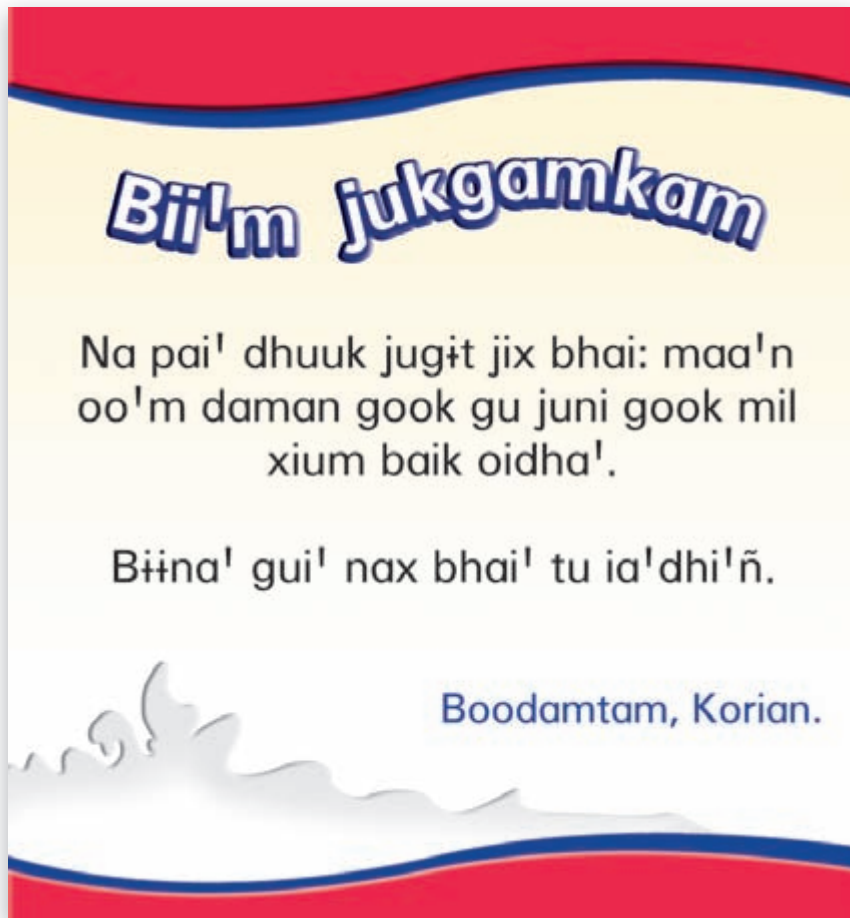
¿Tu' jix bhai' dhi ya' tum a'ga?

¿Jarom cham io'dha' dhi' nam ya' jum agi'ñ?

¿Paa duuk bam aiya' na chamtu' ka bhai'nka dhi remedio?

5

Xi chu joojoidha' ap dhi' na mi' tu juupxix, gaidh̃r ap
ba' xi chu ua'na' nam tu'm t̃ikka'n.

Na jax ch̃i' dhim kua'dam.

Na pai' dhuuk juugim̃ jum kua'.

Na jax chit' dhim kua'dam.

Na pai' dhuuk juugim jum kua'.

Xi ja aagi'ndha' ap gu jai' na pim ji'k maap tum
mamtuxi'ñ na pich jax ja'k tu ua'na.

Xi gaagai ap bhaan dhi' na daamd̄ir bha bhi'sap gu
koi' na gaamix na pai' jax jim dhi' nam tu'm t̄ikka,
maap ap ba' xi ja daa'ñdha' jaxchu'm nar di' ka'.

Nat pai' dhuuk jup
jum duu gu koi

Na pai' duuk ju'nkat
jum kua'

Na jax chi' dhim
kua'dam

Nax bhail' tu ia'dhi'ñ

Na ji'x jix biit

Nat pai'p jum duu
dhi koi'

Tii'ñchoka' ap na

Gui' na daamdɨr bhaan bhi'sap gu koi' gui' na gaamix,
bɨx aixim mi' tuch aagi'ñ, cham xijai, bɨxchu' mi' xi chu
juupxixka' na tu' mi jimda'.

Cham tu' xi jai nañ machia', pui' na jax nat pai' dhuuk jup
jum duu, na pai' dhuuk ju'nkat jum kua', na tu' mi chu
jimchu', na pai'p jum bua, nax bhai' tu ia'dhi'ñ.

Tu jiñkoi'ñdha' ap gɛ'kɨ'n

Xi jiñkoi'ñdha' ap gɛ'kɨ'n dhi' na tɛ'tɛb pa' tu
ua'ñix, pui'p ja'k jiñkoi'ñdhidha' nam jax ja'k
jum chian.

Kabuimok ya aaya' guñ ñaan Murba't dɨr.
Jix bhai'm taatɨt jap jiñkoi'ñdha'.

Jix ka'ook guñ kuulsi.
Jix buam jum ðlhdat jap jiñkoi'ñdha'.

Aañ jix maatɨt ba tu jiñkoi'ñ o'dam kɨ'n.
Jix bhai'm taatɨt jap jiñkoi'ñdha'.

Aañ chakui maatɨt tu u'uan o'dam kɨ'n.
Jix buam jum ðlhdat jap xi jiñkoi'ñdha'.

¿Jax ja pich ja'k jiñkoi'ñ bhaan gu ñi'ok?

¿No'p ja'ppɨx mu tu jiñkoi'ñ, jix bhai' xim kaima aa?

¿Jax ku ba'm aa' nach pai'dhuuk pu'ñi tu jiñkoi'ñdha' nach jix bhai' mi' pui' xi buidha' na jax ja'k jum aa'?

¿Jix maatɨt ap aa?

Na maakob maap jup tu'i' gui nañ bhaan tu jiñkoiñdha':

U'uan na bhaan jix maatɨ'- Na mi' tu jim chu bɨx aixim na jax jir tum duukam.

U'uan na ximkaima- Nach bhaan tu machia' dɨlh na jax dhi' na mi' tu ua'ñix dhi na jax dhi' bhaan dhi mamtuxi'ñ.

Dhi u'uan bhaan tum mamtuxi'ñ- Dhi u'uan bɨx aixim mi tu jim chamtu' na jax gu jai'.

Dhi u'uan gɛ' bapduuñix- Bɨx aixim mi' ba tum mamtuxi'ñ na jax gu jiñkoidha' gio gux jɨmim jum kaich dham.

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge'ki'n

Bïpï'p jix dhupii'ñ ki'n xi jiñkoi'ñdha' dhi' na ya' tu ua'ñix, nap jix maatit xi kœji na jax jum kai'ch, nap ba' ge' ki'n ba jiñkoi'ñdha' gio nap jix bhai' xi chiitgidha'.

Nach chu' tu kua'dat

Bajik muja'k nach pai' oi'ñkat joidham tu kuada' ich bixchu' nax chu jai'ch ka', pui' na jax gu julhiik, yakua, sonbiadam, bii juun, tuisap, saara'p, mai, nab, tukgia', ganai' bix aixim, joidham ach ba'x kiki'ñka'.

Mooch ba' git bix pui' xi chu kua'dat nach ba'x kiki'ñka'.

Xib nach chu kua' gu nanbattir kam, jai' cham ki', pui' na jax gui' na bhootis ta'm tu jim, na gu' no'ñ cham xi ñidhat mi' na pai' pui'm kai'chdha' na pai'dhuuk juugit jir am nañ kua'da', no' ñich xi juu no' gu' cham kar am nañ jugia', dai na bax ko'kklhia' guñ book.

Na ñich jɨ'x jix maatɨt kai dhi' na ñich jɨ'x ba tu jiñkoi'ñ.

¿Jix maatɨt kai ñich gui' na ñich jiñkoi'ñ na tu' mi a'ga?

Jee' ()

Cham ()

¿Jix xijaim ðlh añich, nañjix maatɨt kaaya' na tu' aagɨt jup kai'ch?

Jee' ()

Cham ()

¿Tu'ch pɨk kua'dat bajɨk ach o'dam?

Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan o'dam kɨ'n na bhaan tum jiñkoi'ñ “Na tu'x xidhuu na kua'da' gu alhii o'dam”.

Mi'p xi chɨɨgai dhi' nam jax jum aagi'ñ na mi' bɨta'n tu ua'ñix:

- ◆ Jix dhupii'ñ kɨ'n ap xi jiñkoi'ñdha' gu u'uan, xim ga'ngada'p ba' na tu' bhaan tu a'ga.
- ◆ Jix bhai'p xi chɨɨgidha' gu ñiiñio'k.
- ◆ Xi chɨgia' ap gu tɔb pa' ñi'look piam gu tɔ'tɔb pa' ñiiñio'k na jax chu'm jum ko'raar, gio ba' nap xi jiñkoi'ñdha' pui' ja'k na jax no'p jix bhai'm taat piam nap jix buam jum aagɨt, jax ñap ja'k joidham ðhii'dha'p xi jiñkoi'ñdha' gɔ' kɨ'n.
- ◆ Xi chɨ'ñchokat ap na jax chɨɨ' ka' gu u'uan nap bhaan tu jiñkoi'ñdha', na pai' sɨlh jim na tu ua'ñix, nat jaroip duu gio nat jaroip tu ua'na o'dam kɨ'n. Dhi' jɨ' bɨpɨ'm aa' nap tɨ'ñcho kat mui' ji kɨsa' nap tu jiñkoi'ñdha'.

**Xi jiñkoi'ñdhai ap dhi' na mi' tu ua'ñix xi chu
joojoidha' dhi' na mi' tu juupxix, mi'dh̄r jap ba' xi
jiñkoi'ñdha' ip nam jax kai'ch dhi ja'tkam.**

Gu Juanita nar abuila'n gu Josepa baik oidha' jup duu nat tum
mamtuxdharak, nat mi' ba ai sap bax ñaa gu kiis junma'n, dai na
gu' cham ka ti'ñcho na jax ja'k jum bhabhaai'ñ.

Jir am dho, ka nañ mui'
xim aa'ñdha', biip̄i' nap
totpoxdha' gu suudai',
gio nap baagai gu tui'
mi' chu aa'.

Jir am dho.

Jiñ abuil, aañ jix ñaa
gu kiis junma'n, dai
nañ gu' cham ka
ti'ñcho na jax ja'k jum
bhabhaai'ñ. ¿Ka'p ji iam
jiñ aagi'ñdha'?

Dai nap gu' xi' bhañ
aa'ñdhim, ea chakui'
nañ ka xi ua'na' nañ
ba' bhaan ti'ñchuka'.

2

Xi aagi'ñdha' ap gu jaroi' na tum mamtuxi'ñ gio gui' na pim maap tum mamtuxi'ñ.

¿Tu' jax jum bua mi' na pai' tu juupxix?

¿Tu' bax bhaaidham gu Juanita?

¿Maa'nim tti pich aa ua'ñxim na mi' tu daa na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu jax chu'm koi'?

¿Jax ku ba'm aa' na tu ua'ñixka' na tu' tim bina'n gu jaxchu'm koi' gio na jax ja'k jum bhabhaai'ñ?

3

Xi jiñkuidha' ap dhi' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ dhi kiis junma'n. Xi ñiidhidhat ap na jax ja'k tu't tu ua'ñix gio na tu' bhaan tu a'ga.

Kiis junma'n

Na tu' ti biina':

Kiis,
suudai',
tui',
jabook ko'kolh,
i'lich ko'kolh,
sospokalh gio on.

Na jax ja'k jum bhabhai'ñ:

Nañ pai' dhuuk jup duña, biipiti'ñ mi dhaasa' taicha'm gu suudai' maa'n liitro na totpokia', ba' xi baagai iñ maa'n taas gu tui' mi' xi choi'dha'. Gio nañ xi chuutai gu jabook ko'kolh gio jik baik pup gu i'lich ko'kolh na ki'n palhup jix ka'ookka' binkam gu sospokalh, mi'ñ ba' xi chu' aa ip, xi xiona' iñ ba'. Ba' taak ge' pa' gu kiis jañ xi moonai jix biim mi'p xi nu'aa' na ba totpokia', gio gu on jañ mi'p xi buidha' na jix jir amka', jik xium maa'n minuutos pix ba totpokia' na ba' bam bhia'.

4

Xi gaaga' ap na pai' ja'p jim dhi' nam mi'm tikkā.

¿Jax chii' dhi koi' na tu ua'ñix?

¿Tu' ti biina'?

¿Jax ja'k jum bhabhaai'ñ?

¿Aap maa'nnim bap duu aa dhi kiis junma'n?

Tii'ñchoka' ap na

Gu jaxchu'm koi' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ mim aagi'ñdha' na jax ja'k jum bua piam nap jax ja'k mui' ji duñia' nap ba ji bhaidha'. Gio na mi'm aagi'ñdha' na tu' tim bipna'n. Ji'ma'n mi'p xi ua'ñixchu'nda' ip nam aagi'ñdha' nap cham xi' gø' bipna'nda' gu tu'.

Piam na mi' xi aa'nda' na jax ja'k jum kua' gio na tu' cham binkam jum kua'.

Maa'n jap ua'na' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu jaxhu'm koi'.

Gu Liodora jix maat na gu Juana jix i'oob bhabhaai'ñ gu julhiik. Ba' gu Liodora jup jix dhuuñiim na pai' dhuuk aichdha' gu oidharga'n, ba' chia gu Juana na ua'ñxidha' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ.

a) Ya'nip xi ua'na' gu julhiik gisaar.

¿Jax chi' gui' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu jaxchu'm koi'?

¿Tu' tñ bñina'?

¿Jax ja'k jum bhabhaai'ñ?

¿Maakam jup bhabhaai'ñ ap aa?

b) Maa'n jap ua'na' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu jaxchu'm koi'.

[illegible]

c) Xi ki+mpiga' ap dhi' na pich ba ua'na na jax ja'k jum bhabhai'ñ
gu jaxchu'm koi'.

Gɛ' kɨ'n jap xi jiñkoi'ñdha' dhi' na pich ua'na na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jaxchu'm koi' nap ba' machia' no' moo biix mi tu daa na pich tu' ilhdhak mi tu dai. Bhaan jap xim palh buidhat dhi' nam tu' mim tikka bita'n.

¿Ua' aa daamdɨr na jax chiɨ' gu koi'?

¿Mi tu daa aa biix na ji'k tu' tɨ biina'?

¿Biix pui' tu'ii' aa na jax ja'k jum aa' na tu ua'ñix ka'?

Xi aagi'ñ dha' ap no'r am gu jaroi' na tum mamtuxi'ñ dha'.

Xi ua'na' ap jɨ'k nap jix maat gui' na jax ja'k jum bhabhai'ñ gu jax chu'm koi' na gammɨjɨ puchu'm tum kua' o'dam tɨr.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Maa'n jap xi aagai dhi' na pich tu dai gu koi' ja biim gui' napim maap tu'm mamtuxi'ñ jup duñia' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu koi'.

Ua'na' pim jam u'uan am, pui' pim ja'k duñia' na jax ja'k tu't ua'ñix gu julhiik gisaar.

Xi chigia' ap no' maa'n na jax chu't tu ua'ñix dhi gook u'uan

Dhi baik bhaan tu machia' ap nach ya' bhaan tuch
mamtuxi'ñ bhaan tiichich gui' na daamdır bhi'sap
ka' gu koi' gui' na gaamix gio gui' na jax ja'k jum
bhabhaai'ñ gu jax chu'm koi'. Ba' b̃ta'n ua'na' ap
bai'bik gu ñi'look na bhaan jix maati'ka' na jax chu'm
bhaan tu a'gada'.

Na daamdır bhi'sap gu koi'
gui' na gaamix

Na jax ja'k jum bhabhaai'ñ
gu jax chu'm koi'

Xi chu aa'nda' ap gio nap mi' xi ua'na' gui' nam
tu'm tikka.

¿Tu' bhaan jix maati' nar maakam tu'm gui' daamdır bhi'sap
ka' gu koi' gui' na gaamix gio gui' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu
jaxchu'm koi'?

¿Bix na tu tu'm kua' bia' am gui' na daamdır bhi'sap gu koi' gui'
na gaamix?

¿Paa dhuuk jum u'uan gui' na jax ja'k jum bhabhaai'ñ gu jaxchu'm
koi'?

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok guch ñi'look.

Xi chu jiñkoi'ñdha' ap gio ba' nap xi ñiidhidha' dhi ñiinio'k na matgilhdhix.

Bii juun tuisap

Bajik sap guch a'builkat is dat am gu bii juun. Jir sai' jap tu'm na tukgia' na muja'p jajai'chdhir ga'ntir.

Sap nam pai' dhuuk tu kaipi'nda', biip'i'm xi bhiidhat binkam gu jaaga'n jumpadidha' maantata'm, na pai' xi gakia' palhiip nam ba' mi'dhir xi gi'bia'.

Sap ba' na bax gakka', dai nam ba jaakia' komaalh cha'm na cham pik toiñka', xionda' am ba' bajaak boxkar ki'n na ba' cham miya', dai ba' nam ba tuispa' mattur ta'm.

No' moor palhiip, xi bindai am gu juun tuisap.

Sap ba' nam jax ja'k kua'da', bii juun tuisap atuulhchixkam, piam kipi'chixkam binkam da'biñixkam gu miimib miibta' gio i'guk miibta'.

2

Xi ua'na' ap gu sap na pai' ampix chu ju' gio na pai'x ñamïik ka'.

sap

Jup kai'ch guñ bhaboolh na _____ mui'x jai'ch gu _____ pulhiix Kolhbikam, ba' mui' ka jimia' gît takaab na ua'ra'.

_____ guñ abuil kat Jup bua't gu bii _____ juun tuisap, bïix aixim _____ bua't kua'dat.

Guñ jiikulh _____ nar biapmagich _____ jix chu _____ juanara' kat.

_____ joidham tu'mkat _____ am gu u'ua'gam.

3

Xi jiñkoi'ñdhai ap dhi taak sapook xi matgilhdha' na pai' ja'p jim gu sap.

Taak sapook Nat pai' dhuuk jai'chdhi

Bajøk sap pai' na duuk, nat maaxirik guch ju'ulh, sap nach gu cham pui' ka xi chui'ñgît na mît jax bhach joot, nach tu'kam xi tîñidhat, nach jix chu go'golh dhat gît, gui' na gu sap cham, buam pix bam buada'am gu biipibup.

Sap ba mi' pai' o'inka am gu jatkam sap tu mamar ka'am gu u'ub tîtiya', sap ba' manim, baajøk amît sap, ba baapam, ba jiimît sap na mît ba bai'gam xi baidhak maan gu ja xiku' alhi chioñ, sap ba' mu ba aimit akki'n na gu' kax chukga'm.

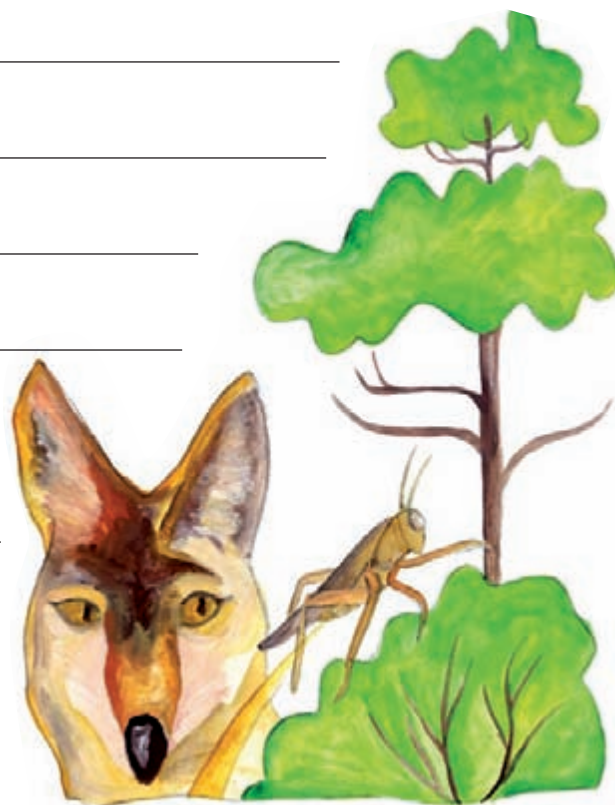

Tu jiñkoi'ñdha' ap bhaan gu u'uan gui' na bhaan tum jiñkoi'ñ na mi' jim gu sap, nap ba' xi kukpa'.

Gu bhan gio gu kaali soi

Maa'nim sap tɨ'ngiak mu pai' ka jim giotɨr gu bhan, sap nai' xi chɨ kɛɛ, mu pai' kai'ch gu tu', tu' ba'p kai'ch ja'p sap jum aa'. Gan sap ba' tɨi chɨ ñi'ñ muja'p joodai bipta', cham pai' sap tu jai'ch, mija'p sap tɨi tu ga'nga, ampɨx chu ju'. Ja'x pi'x sap ba' mija'p xi chɨ ñi'ñ, mija'p pi'x dhaa maa'n gu baak bhiich, sap ba' mu jiimiik ja'kdɨr xi bua, kaali soi sap pi'x mi dhaa, ja'p sap ba' tɨtda am gu kaali soi, tu' kup ba' ja'p giilhim kai'ch, jum jugioka' iñ nap ba' cham ya' ja'p pui' ka kai'chdha', sap ba'p kai'ch gu kaali soi, dho biptɨ' nach bopoya' gio nach tutdakia', ba' no'pich jiñ ma'liich nap ba'ñ jugioka'. Sap ba' gu bhan, na gu' cham maat nar tu'p tu'm da', pui' kai'ch nar am. Sap ba' namɨt pai' dhuuk mui' ji boop, gu soi mui' pu tuu'n jix io'm gio nat pu tuata'm jak da'aa. Sap gu bhan bita'ndɨr mui' tɨi pup tɨ ñi'ñ, na gu' cham tɨssa'n. Pui' dhuuk sap ba' cham jugio mɨt gu kaali soi.

Diih mo'ramdɨr boosgak tu ua'na gu:
Anselmo Mendía Aguilar

¿Jix maatit ap aa?

Gu sap, gu o'dam ki'n b̥ix aixim ach k̥i'n tu ñiokdha na gu',
gu tu' nach xi a'ga gu baj̥kkam mi' b̥ipnan gu sap na jax gu
sapok gammij̥ na tu jir baj̥kam d̥ichu' na jax gu jaroï' mu
pai' xi ik.

Gook bhaan maap tu ua'ñix

Nach pai' jax oidha aach o'dam

Nap tu' ya' jax dhuñia':

- Tu ua'na ap pui' nap jax ja'k ihii'ñdha' nap xi niidhat na jax chu tui' ka' na jax mui' ji kiika' nap pai' tu machia'.
- Tigia' ap na jax pik ja'k jum kai'chdha' gui' na mi tu ua'ñixka'.
- Tu jiñkoidha' ap gø'kin nap ba'x maatit kaaya' na jax kai'ñkam jup jum kai'ñkam jup jum kai'ch.
- Tigia ap na jax ja'k tu't tu ua'ñixka' gio na jax kai'ñkam tu ua'ñixka'.
- Maa'nkap jup tu ua'na' nap jax ja'k mui' ji kiisa' gio nap jax ja'k ua'na' gio nap jax ja'k ki'mpiga'.
- Tu ua'na' ap ja'x bui' ip nap ji'x chu ua'na' biip'dir, dai na maakam bam kai'chdha'.
- Tigia ap baik na jax ja'k tui'ka' gui' na tu ua'ñixka'.

Maa'n bhaan maap tu machia' ap

Na jax kai'ñkam:

- ◆ Xi chigia' ap na jax chu'ii' gui' na bhaan jix maati' nat pai'dhuk maaxir gu jaroi'.
- ◆ Xi jinkoidha' ap gio nap jix bhai' xi ñi'ñdha' na jax ja'k mu jim na tu ua'ñix gui' na bhaan jix maati' nat pai' dhuuk maaxir gu jaroi'.
- ◆ Xi ñi'ñdha' ap na pai' jax jim gui' nach jax ja'k tu iim (guñ, gum, jam).
- ◆ Jup duñia' ap jumai u'uanta'm puchu'm na jax chu'm gui' na bhaan jix maati' nat pai'dhuuk maaxir gu jaroi'.
- ◆ Tu ua'na' ap maa'n nap tu ua'nxidha' gu jaroi'.
- ◆ Bhaan gu u'uan nap ba tu ua'na', jai' pup jap mi' xi baapsa' gu ñiiñio'k na jax ja'k jix io'm jix bhai'm kai'chdha'.
- ◆ Xi ñi'ñdha' ap na pich jax ja'k tu't ua'na' gui' nap jaroi' tu ua'ñxidha'.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na tu'x bhaai' gui' na bhaan jix maati' ka' nat pai'dhuuk maaxir gu jaroi' gio gu u'uan gui' nap jaroi' tu ua'ñxidha'.

U'uan o'dam ki'n na ja bui jim gu ge'ger ja'tkam

Xi joojoidhai ap dhi' na mi' tu juupxix xi chu aanda' na tu' jax chu'ii'.

Xi chu aa'nda' ap.

¿Tu'm jax bua dhi ja'tkam nam bhai' juupxix?

¿Tu' tu maak dhi ubii?

¿Jaroomda' dhi ja'tkam nam bhai' juupxix?

¿Paap nii'ñ puchum gu u'uan na jaxchu'm mi tu maak dhi ubii?

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na mamxidhix jix chaima' ki'n, nap ba' b'ita'n xi ua'na' nap tu' ilhii'ñ na mi' pup xi chu ua'ñix.

MEEJI'K KAM		
Na pai'p tum bua na bhaan jix maati' no't jaroi' ba maaxir		
NA BHAAN JIX MAATI' NAT PAI'DHUK MAAXIR GU JAROI'		
Na jax chii': <u>Sergio Rodríguez Flores</u>		
Nat pai' dhuuk maaxir: <u>Tanoolh masa'n oidha' Jix xum gook bhaan gu sitiambre 1990</u>		
Na paja'p duuk: <u>Maakob bhaan kabuimok</u>		
Yam aich: <u>duakam</u> ☒ <u>mukxikam</u> ☐ <u>chi'oñ</u> ☒ <u>ubii</u> ☐		
Nat pai' maaxir: <u>Masa kik, Boodamtam, Korian.</u>		
Nat jaroi' taata'n ☐ di'ii'n ☐ gookkdit ☒ jumai ☐ gui' na tu ☐		
ya' aich: <u>ma'nkam</u> <u>daasim</u>		
GI'KORGAN		
Na jax chii': <u>Margarito Rodríguez Cumplido</u>	Na tu' dibiir: <u>Meejik kam</u>	na ji'k oidha': <u>50</u>
	bhaan kio	bia'
Na jax chii': <u>Hermelinda Flores Nolasco</u>	Na tu' dibiir: <u>Meejik kam</u>	na ji'k oidha': <u>40</u>
	bhaan kio	bia'
KUKUULSI'Ñ		
Kuulsi'ñ taata'n bhaan: <u>Albino Rodríguez Mendia</u>	Na tu' dibiir bhaan kio: <u>Meejik kam</u>	
Abuila'n taata'n bhaan: <u>Dominga Soto Cumplido</u>	Na tu' dibiir bhaan kio: <u>Meejik kam</u>	
Kuulsi'ñ di'ii'n bhaan: <u>Teodoro Flores Aguilar</u>	Na tu' dibiir bhaan kio: <u>Meejik kam</u>	
Abuila'n di'ii'n bhaan: <u>Guadalupe Nolasco Soto</u>	Na tu' dibiir bhaan kio: <u>Meejik kam</u>	
NAM JAROI' TI'NI'Ñ		
Na jax chii': <u>Hermenegildo Cervantes Galindo</u>	Na tu' dibiir: <u>Meejik kam</u>	na ji'k: <u>40</u>
	bhaan kio	oidha' bia'
Na jax chii': <u>Eliseo Gurrola García</u>	Na tu' dibiir: <u>Meejik kam</u>	na ji'k: <u>42</u>
	bhaan kio	oidha' bia'
GU JUMAI MAA'NKAM NAT YA' AICH		
Na jax chii': _____ Na ji'k oidha' bia': _____ Na jax iim: _____		

Gio jup xi jiñkoi'ñdha' gu u'uan gui' na gaatukdir tu ua'ñix, ya'p ba' xi tu ua'na' nam tu'm tikkam.

¿Jax chi't' gu ma'nkam na mim a'ga?

¿Paa dhuuk maaxir?

¿Paa maaxir?

¿Jax chi't' gu taata'n?

¿Jax chi't' gu di't'i'n?

¿Jax am ti't' gu kukuulsi'ñ?

¿Nam jax chi't' gui' nam ti' ni'ñ nar si'lhkam?

MEEJI'K KAM

No pai'p tum buo na bhaan jix maati' no't jaroi' ba maaxir

NA BHAAN JIX MAATI' NAT PAI'DHUK MAAXIR GU JAROI'

No jax chii': _____

Tanoolh masa'n oidha'

Nat pai' dhuuk maaxir: _____

No poja'p duuk: _____

Yam aich: duakam ☐ mukookam ☐ chi'on ☐ ubii ☐

Nat pai' maaxir _____

Nat jaroi' taata'n ☐ di'ii'n ☐ gookkdit ☐ jumai ☐ gui' na tu ☐

ya' aich: ma'nkam daasim ☐

GI'KORGAN

No jax chii': _____ Na tu' dibiir: _____ na ji'k oidha': _____

bhaan kio bia'

No jax chii': _____ Na tu' dibiir: _____ na ji'k oidha': _____

bhaan kio bia'

KUKUULSI'N

Kuulsi'n taata'n bhaan: _____ Na tu' dibiir bhaan kio: _____

Abulo'n taata'n bhaan: _____ Na tu' dibiir bhaan kio: _____

Kuulsi'n di'ii'n bhaan: _____ Na tu' dibiir bhaan kio: _____

Abulo'n di'ii'n bhaan: _____ Na tu' dibiir bhaan kio: _____

NAM JAROI' TI NI'N

No jax chii': _____ Na tu' dibiir: _____ na ji'k: _____

bhaan kio oidha' bia'

No jax chii': _____ Na tu' dibiir: _____ na ji'k: _____

bhaan kio oidha' bia'

GU JUMAI MAA'NKAM NAT YA' AICH

No jax chii': _____ Na ji'k oidha' bia': _____ No jax iim: _____

Ya'nim daaka' gui' nam ti
ñti'ñdha' na sɪlkam jir pui'ka'.

78

**Maap japim xim daagii gui' na pim maap tum
mamtuxi'ñ xim ga'ngada' dhi' nam jam tikka'n.**

Gu u'uan na bhaan jix maatɨ' no't jaroi' maaxir, jix maat ich nax
io'm jum aa'. ¿Jax ku ba'x io'm jum aa'?

¿Paa duuk jum aa'nda' dhi u'uan na bhaan jix maatɨ' no't jaroi'
maaxir?

¿Jax jap ðlhii'ñ na tutui'ka' gɨt no' cham jai'ch ka' gɨt dhi u'uan na
bhaan jix maatɨ' no't jaroi' maaxir?

Tii'ñchoka' ap na

Dhi u'uan na bhaan jix maati'
no't jaroi' maaxir jum aa' nap
pu ilhi'ch dhim dir baabuidha'
gum alhiichuk na jax maaxilhia'
na gu' no't gø' ka baabu bax
xijaika' gu jai' u'uan no' tii
ba tu booso'. Gio nam aa'
nax bhai' ulhñixka', na cham
nansapixka', ni na cham
bapdira', na gu' dhi'm aa'
nap jix kii' mui' ji baabu' nam
pai' dhuuk bhai' bam taanda'.

Dhi' pik biipi' bham taanda'
am gu tu' no'p jax bax
dhuñiim.

Tu jiñkoi'ñdha' ap gø' ki'n

Pui' ja'k jap tu jiñkoi'ñdha' nam jax mim aagi'ñ.

Tii ap sap xir gø'kam.
(Jaaxmada' bhaan)

Jix bhai'p tu ulhñat gum u'uan gui' nax io'm tum aa' nap cham
mai' tu iabu'.
(Jix gi'm ki'n)

Añ ja'p jiñ aa' ji na naabat bhai' ba jim.
(Jaaxmada' bhaan)

Ya' bap tu'ii' dhi jam gɛ'kam tuk napim saak nɨra.
(Jix gɨ'm kɨ'n)

¿Jix maatit ap aa?

Nap pai'dhuuk tu jiñkoi'ñdha' jum aa' nap jix matka' na jax ja'k mu jimda' gu ñiiñi'ok, pui' na jax no' jaaxmada' bhaan jum aa' piam ku gu'x gɨ'm, ja'ptu'm dhi' na pich damdɨr tu jiñkoi'ñ.

Pai' jɨ gu jax chu'm u'uan no'ch jiñkoi'ñ, pui' na jax gu sapooki'ñ piam jumai u'uan, jum aa'nda' mi' pai' nach jix bhai'ch chaatit jiñkoi'ñdha', piam jix gɨ'm, piam jix buam jich aagɨt, piam jix bhaamut ganai' bɨx aixim.

Nap pai' dhuuk jix chu jiñkoidham ka' gɛ' kɨ'n, jum aa' nap bɨpɨ' jix dhuupii'ñ kɨ'n gio saalh xi jiñkoidhai nap ba' machia' na jax ja'k mu jim gio na tu' bhaan tu a'ga' gu jaro'i nat tu ua'na'.

Xi jiñkoi'ñdha' ap ge'ki'n dhi mai'chik nap ba' machia' na tu aagit jup kai'ch.

Na pai'dhuuk a'ji gu tanoolhi'ñ
joidham jix bhai'm taatka'
jix momdora' giox chua giox bi'
xi chim ti'ii'ñka'.

Bixdhit ba' ñio'ki'ñdha' am.

¿Jir tu'da'?

(Gu bañdhir)

Maa'n gu jagi' na
maa'n pix chu taatam
ja bapoi'cho'n bix
gu ja'tkam.

¿Jir tu'da'?

(Gu kampaan)

**Xi jiñkoi'ñdha' ap gio nap xi chu aa'nda' no't pui'
tum jii nam jax jum tɨkka.**

¿Jix xijaim ɨlh japich aa na pich tu jiñkoi'ñ gu mai'chɨk?

¿Jax chu'm ñiiñio'k jix xijaim ɨlh japich?

¿Jir am aa nañ jix maatɨt tu jiñkoi'ñdha gɛ'kɨ'n?

**Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan
o'dam kɨ'n na bhaan tum jiñkoi'ñ “Jix bhai'ñ chaat
iñ jabui guñ gɨ'kora’”.**

Dhi' na mi' tu ua'ñix bɨta'n jap bhaan xim palhbuidha' nap jax ja'k
tu't tu jiñkoi'ñdha'.

Jix dhupii'ñ kɨ'n jap xi jiñkoi'ñdha' nap ba' machia' na jax ja'k mu
jim gio na tu' bhaan tu a'ga.

Jix bhai'p xi chɨɨtgaidha' gu ñiiñio'k.

Jix bhai'p xi kɛɛjidhat xi jiñkoi'ñdhidha' na bɨx aixim bhaan
tu a'ga.

Xi chi'ñchokat ap na jax chɨɨ' dhi' nap jiñkoi'ñdha' gio na pai' sɨlh
jim gio nat jaroi'p duu gio nat jaroi' tu ua'na' o'dam kɨ'n. Dhi'x
io'm jum aa' nap bɨɨpɨ' tɨ'ñchoka'.

Xi joojoidhai ap dhi' na mi' tu juupxix xi chu aa'nda'.

Xi chu anda' ap buiñor gu jum palhbuiñdhadam mi' ba xi chu ua'na' nam tu jum tîkka.

¿Jax chu tu'ii' bhai' na pich pai' tu joojoi?

¿Tu' mi' ba maak am dhi maa'nkam?

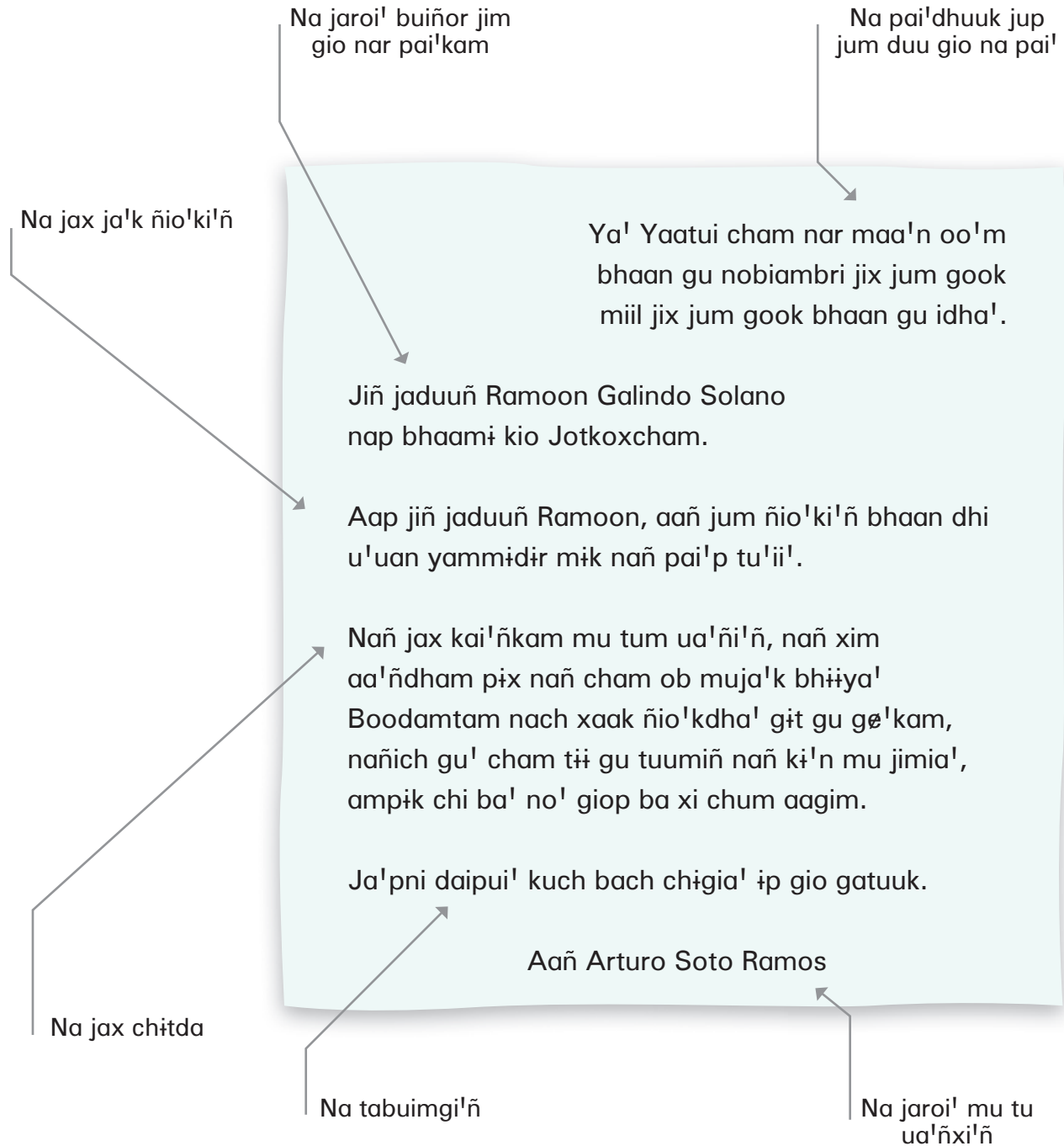
¿Tu' chi bhaan tu a'ga dhi u'uan gui' nap jaroi' tu ua'ñxidha'?

¿Maa'nnim bam maa mīt aa puchu'm gu u'uan?

Xi jiñkoi'ñdhai ap dhi u'uan nap jaroi' tu ua'ñxidha',
xi chigii ap ba' na jax ja'k jup duñiix.

4

Ya'nip ja'k xi ua'na' pui' na jax chu'ii' gu u'uan na
pich jiñkoi'ñ. Mi'p tu daasa' gui' nam tu' mim aagi'ñ.

Na jax ja'k ñio'ki'ñ

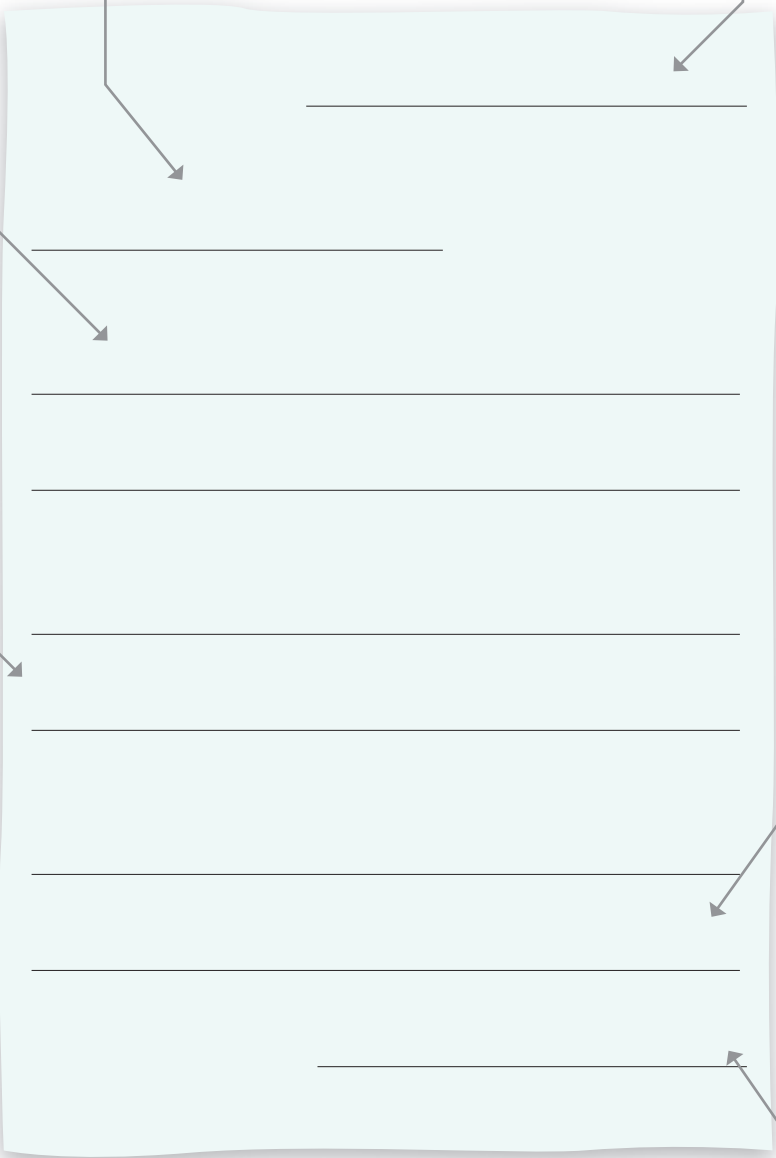
Na jaroi' buiñor jim
gio nar pai'kam

Na pai'dhuuk jup
jum duu gio na paa

Na jax chitda

Na tabuimgi'ñ

Na jaroi' mu tu
ua'ñxi'ñ

Ti'ñchoka' ap na

Gu u'uan gui' nañ bhaan tu ua'nxi'ñdha' gu jaroi', dhi' pui'm tiiti' gu u'uan gui' nañ maakam ja'k tu joochxi'ñdha' gu jaroi' pui' na jax guñ jaduun, piam jaroi' no'ñ ja'ppix jix maat no' mu pai' kio mɨk.

Ba' mi tu daaka' na pai'dhɨr mu tu u'uanda' gu jaroi' gio nat pai'dhuuk jup duu, gio na jaroi' buiñor jim gio nar pai'kam, na jax ja'k ñio'kiñdha', gio na jax chɨtdada' gio na tabuimgi'ñdha', gio ba' na jaroi' mu tu ua'xi'ñdha'.

Ya' nip xi ua'na' nap tu aa'nda' na jax jir jum duukam biix ji'ma'n dhi' na mi' tu ua'ñix na bhaan tu a'ga gu u'uan gu jaroi' no'p tu ua'ñxi'ñ.

¿Jax kai'ñkam jup jum kai'ch?
Na gui' jaroi' buiñor jim gio nar
pai'kam

¿Jax kai'ñkam jup jum kai'ch?
Nat pai'dhuuk jup jum duu gio
na padhɨr

¿Jax kai'ñkam jup jum
Kai'ch? Na jax ja'k ñio'kiñ

¿Jax kai'ñkam jup jum
Kai'ch? Na jax chitda

¿Jax kai'ñkam jup jum
Kai'ch? Gu tabuimgi'ñ

¿Jax kai'ñkam jup jum
kai'ch? Na jaroi' mu tu ua'xi'ñ

**Jup duñia ap maa'n gu u'uan gu jaroi' no'p tu
ua'ñxi'ñ bhaan jap xim palhbuidai dhi ua'ñix
na kuup.**

Ya' Giotam moo tum ja'kuldha' maaxdhi, na jumai bam daasa'
gu ge'kam. Na jax jix bhai' nap ba' mi'dh̄ir mui' xi ua'ñdhai guñ
baboolh Teodosia na bammu kio ge'ger juku', nap pu tiida' na
bhai' xi jimda' nach ya' jich ja'kuldha' nach sispa' guñ kumpalh.

Bhaan nap xim palhbuidai dhi' nam bi'ta'n jum tikka'n.

¿Paa dhuuk jup jum duñia gio na pai'dhɨr nap tu ua'na'?

¿Jaroop mu tu ua'ñxidha'?

¿Jax kai'ñkam ap mu tu ua'ñxidha'?

¿Jaroo mu tu ua'ñxi'ñ?

Xib ba' ya'p ba ua'na' gu jaroi' nap jix ua'ñxidham.

[illegible]

Xi chigia' ap no'r am gu u'uan nap tu ua'ñxidha' gu jaroi', na pich biipi' dir tu ua'na gioba' nap kiimpiga' no' cham jir am.

Jix bhai'p xi ñiñdha' no' moo mi' pui' tu'ii' na jax ja'k jum aa'.
Biix gu ñiñio'k jap xi ja ñiñdha' no' mi' pui' tu ua'ñix.
Mi'p xi' ua'na' no'p ñi'ñ na cham mi ua'ñix gu tu' na pich pai' tu ua'na'.

Ya'nip xi ua'na' baik gu tu' nap jax jix chiidam gu jaroi' no'p tu ua'ñxi'ñ.

1. _____

2. _____

3. _____

10

**Bixdhit napim ji'k maap tum mamtuxi'ñ, jup duñia'
pim maa'n gu u'uan napim tu ua'ñxidha' gu jaroi',
napim ba' bix mi xi ua'nai na tu'm aa' no'ñ tu u'uan.**

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Xi ja ñi'ñdha' ap dhi biix gook u'uan no' maa'n na jax chu'm

Ba tiichich gu u'uan gui' na bhaan jix maati'ka' no't jaroi' ba
maaxir gio gu u'uan gui' no'ch jaroi' tu ua'ñxi'ñ. Xib jap ba' baik
ua'na' na tu'm aa' na mi tu ua'ñixchu'da' dhi gook u'uanta'm.

Gu u'uan na bhaan
jix maati' no't
jaroi' ba maaxir

Gu u'uan gui' no'ñ
jaroi' tu ua'ñxi'ñ

Ya'nip xi chu ua'na' gio nap xi chu aa'nda'.

¿Tu' bhaan jix maati' dhi gook u'uan na cham jir maa'n na jax
chu'm?

¿Paa duuk jum aa' dhi' puchu'm dhi gook u'uan?

¿Jax kai'ñkam tum u'uan dhi' puchu'm dhi u'uan?

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok guch ñi'ook

Jiñkoi'ñdha' ap gio nap matgihdha' gu ñiñio'k nach jax ja'k tu iim, pui' na jax chu'ii' maa'n.

Maa'n kiicham kam

Gui' nach jir maa'n kiicham kam bhaan jup tu tutu'ii' gu **jiñ chaat** gio jiñ ñaan gioba' jì'k nach jir jich jajaa'nnim.

Gio pui' na jax gu jich kukuulsi gio gu jich a'buil nach jabui jix gīgī'ma ka' nach gu biix mī'dhīr jiim. Gio gu jich jikkulh, kukxi', gio jich tattalh.

Maa'n nam jir maa'n kiicham kam: gum oo'kix, dhi'ñxik, gam gum booppolh, ganai' mīkdīr pa'm jajaa'nnim.

Dhi' jī' ba' pui'ch tītī' ich nach jir maa'n kiicham kam.

Ya'nip xi ua'na' nap jax chu iim, gam nap biix xi chu aa'nda' nam jax ja iim gum jaaduñ ja'pni ja'k na jax chu'ii' ya'ni.

Mi'p xi ja u'uana' gu te'teb pa' ñiiñio'k gui' na mi' jim gui' nach bhaan tu 'iim na jax ja'k tu agix pui' na jax chu'i' dhi na mi' ua'ñix.

Jiñ chaat

Jich kukuulsi

Gum dhi'ñxik

<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>

Gu jam ga gooxi'

Gu ja miis tui'ñi

Gu maraa'n

Dhi' nam ya jum tikkan xi ja kukpa' ap jaxchu'm nar am.

1. ¿Jax jum iim gu chio'ñ sipdhi'ñ gum taat?, jir:

Jiñ kílhi

Jiñ kuxi'

Jiñ jiikulh

2. ¿Jax jum iim gu ubii xio'gi'ñ gum taat?, jir:

Jiñ dhixik

Jiñ paasulh

Jiñ baboolh

3. ¿Jax jum iim gu chio'ñ xio'gi'ñ gum naan?, jir:

Jiñ jiikulh

Jiñ tataalh

Jiñ kuuxi'

4. ¿Jax jich iim gu ubii sipdhi'ñ guch ñaan?, jir:

Jich o'kix

Jich paasulh

Jich dhixik

5. ¿Jax jich iim gu chio'ñ xio'gi'ñ guch chaat?, jir:

Jich jiikulh

Jich tataalh

Jich kílhi

Tu ua'na' na pai' jum aa' xi ja tii'gidhat ap dhi' ua'ñix nam kuukup.

Guch piam gu jich

Gum piam gu jum

Guñ piam gu jiñ

Gu jum

Gu ja

Gu 'n

1. Jir gə'kam _____ o'dagim.
2. ¿Bha joot amit _____ jaduun kat?
3. _____ kuulsi mui' ja bia' gu baak.
4. _____ gɨ'kora' jix maatit tu u'uan am gio nam tu jiñkoi'ñ o'dam kɨ'n.
5. _____ matda' nach bhaan jix biiñak.

¿Jix maatit ap aa?

Dhi' dhi ñiiñio'k nach kɨ'n tu iim nam pui'm tɨtɨ': "gum, guñ, jiñ, guch", dhi' ba' na kɨ'n pui' jix maatit' ka' gu tu' no'ñ iim, pui' na jax no'ñ jax kai'ch guñ gagooxi', na ba' pui' kai'ñkam jup jum kai'ch nar aañga'n. Gio pui' up gu jaroi' no'ñ iim pui' na jax guñ ñaan, ku gu' dhi' cham tu' nar aañga'n ka' ja'pi nar jim gɨ'kura', gio pui' na jax guñ jur no'ñ aa' cham tu' jir aañga'n dai ji na gu' bhaan jup tu'ii' guñ chuuku'.

Gook bhaan maap tu machia' ap

Nap tu' ya' jax dhuñia':

- ◆ Xim ga'ngada' ap bhaan maa'n gu **saasab** ua'ñxim na jax ja'k tu'ii'.
- ◆ Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k dui machia' na jax ja'k tu'ii' gu saasab ua'ñxim.
- ◆ Xi chu jiñkoi'ñdha' ap g_ 'kɨ'n.
- ◆ Jup duñia' ap na jax ja'k tui'ka' gu **kijaar** ua'ñxim.
- ◆ Jup duñia' ap gu **kijaar** ua'ñxim.
- ◆ Jumaip jup duñia' ɨp gio gu u'uan gui' na kɨ'n tum **kijaar** ua'ñxim, xi ñɨdhat ap gui' nap bap duñia'.
- ◆ Jix bhai'p xi chɨgɨi xi kɨ'ɨmpiga' gui' nap tu ua'na' no' gu' cham jir am.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na jax ja'k kɨ'n tum ñiok bhaan gui' na ja'pnim u'uan: **gu, dhi**.
- ◆ Jix maatɨt tɨgia' ap na jax kai'ñkam jix jai'ch gu saasab ua'ñxim gio gu **kijaar** ua'ñxim.
- ◆ Xi ñɨi'ñdha' ap gu saasab ua'ñxim gio gu **kijaar** ua'ñxim no' maa'n na jax chu't ua'ñix.

Xi chu joojoidha' ap dhi' na mi' tu juupxix.

**Mi'p xi ua'na' nam tu'm tikka gio nap xi ja
aagi'ñdha' gui' na pim maap tum mamtuxi'ñ.**

¿Jax chu tu'ii' bhai' na pai' tu juupxix?

¿Tu'p ñlhii'ñ na mi ñi'ñ dhi' na kantar?

¿Paa duuk pui' tum buada' gio paa?

¿Jix maat ap aa jaxchu'm gu saasab?

¿Ap aa ma'nnim mu pai' ja ñi'ñ gu saasab ua'ñxim?

**Xi chīgĩa' ap dhi' na ya' tu ua'ñix na jax ja'k tu'ii' gio
nap xi chu aa'nda'.**

Jix baich chatit jukgam dɨr jim ich

Ju'kgamdɨr moo bha jii chich,
jix bhai' jich chatit
nach ua' guch saasab
o'dam kɨ'n ua'ñxim joidham
nap ba' xi kaaya',
na jax jum kai'ch.

Ay, ay, ay,
bɨx jix bhai'ch chaat ich
na bak gu o'dam ñi'ook
jix cha'ra' gilhiim
na chich ba maat.

Taxchab gor bɨx
nach jix bhai'ch chaat
na guch ñi'ook ua'ñxim bia' ich
cham tu' jum ɨlhdham
soi' chui' dhi' kɨ'n sia.

Jix bhai'm kai'ch
Dhɨ'ñi swaasab.
Jiñ jur am gi'nsɨ,
Nañ ya' xi kəə.
Nach ñi'ook bɨma'n jimchu'
Na pui'x abhaaruix
Nar o'dam kɨ'n ba'.

Tu ua'na o'dam kɨ'n: Alicia Soto

Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'ook kɪ'n

¿Jir tu' u'uanda dhi'?

¿Tu' bhaan tu a'ga gu saasab na pich jiñkoi'ñ?

¿Jix maatit ap aa dhi saasab?

¿Jai' pup ap jix maat gu saasab o'damtir kam?

Jiñkoi'ñdha' ap ge'ki'n dhi saasab ua'ñxim na mi'
ua'ñix gio nap jix bhai' xi ñidhidha' na jax ja'k tu'ii'.

Gu kantar Korian kam

Miguel Ángel Gallardo

Aañ ya'kam dibiirta'm na pai'r nankasirtam,
aañ ya' dhi Korian kam aañ nañ pai' jax kai'ch,
nam pai' gu chichio'ñ tu' silhkam jir chichio'ñ
gio gam gu u'uub nam giilhim jix jur.

Aañ maaxir tua dīrba' mia'n na pai'r Anaalko,
ilhi'ch dham dīr maat jañich nañ chu kantaar,
gu oidha' *remedios* gio oidha' kalbario,
gammi jñ jam tñ'ñchoka' nañ jñ'x dhuaka'.

Dhi Korian jix dhan iñ nax a'bhar tu torris
giox a'bhar gu kikcham gio gu ak *tunal*
joidham jix bhai' tñ'ñcho iñ bhaan gu tanoolh
nañ añ jir alhii kat nai' tñtbiada' iñ.

Korian nar jiñ dñrba' nañ pai' joidham xiñ maat,
na gu' cham tum ñiokda' gior bajkdñr kam
jum a'mkam tu kokda' iñ sia mñt mañ mua
gio pai' nañ ja'k jimda' pum tñ'ñchoka' iñ.

Na pai'x chñ jñboo' mi' Guadiana tñ tñgim
mui' bhaan jix chu maatñ jix bhai'm duuka' iñ
aap kikcham Biskaaya gio oidha' merkado
no' ñich am xi muu nañ ba' jñ'k ba jam bua'.

Ya' dhi' dhi bibiirta'm joidham jix chu uañ kir
ya' maaxir gu Paañcho na cham tu mumkit;
jix u'uam tu baapsat kantaarda' Adelita
ya' biix dhít ñi'ñdha' am na ya ja'p nai' jimda'.

Moreras gio Alamedas na pai' tum paxiarda',
jimmida' iñ nañ mi' nini'ñdha' gur aañ
gammí jiñ pum jam ti'ñchoka' ja'p na xib,
nañ cham ji'x jik buppa guch ñaan Guadaluup.

Tu ua'na' o'dam ki'n: Melesio Cervantes Solís

**Xi chi'ñchokat ap na gu saasab ua'ñxim jum aanda'
na ja'pni tu't tu ua'ñixchu'nda':**

Na jax chi' gu' saasab ua'ñxim.

Na tu bhaan tu a'ga.

Nat jaroi' jup duu.

**Xi chiigii ap dhi saasab ua'ñxim mi'p ja'k xi dhaa'ñdha'
dhi' na gaidhir tu ua'ñix na pai'x ñamik.**

Gu kantar Korian kam

Miguel Ángel Gallardo

Aañ ya'kam dibiirta'm na pai'r nankasirtam,
aañ ya' dhi Korian kam aañ nañ pai' jax kai'ch,

Na jax chi'

nam pai' gu chichio'ñ tu' sîlhkam jir chichio'ñ
gio gam gu u'uub nam giilhim jix jur.

Aañ maaxir tua dîrba' mia'n na pai'r Anaalko,
îhi'ch dham dîr maat jañich nañ chu kantaar,
gu oidha' *remedios* gio oidha' kalbario,
gammi jîñ jam tî'ñchoka' nañ jî'x dhuaka'.

Dhi Korian jix dhan iñ nax a'bhar tu torris
giox a'bhar gu kikcham gio gu ak *tunal*
joidham jix bhai' tî'ñcho iñ bhaan gu tanoolh
nañ añ jir alhii kat nai' tî'tbiada' iñ.

Na tu' bhaa
tu a'ga

Korian nar jiñ dîrba' nañ pai' joidham xiñ maat,
na gu' cham tum ñiokda' gior bajîkdi' kam
jum a'mkam tu kokda' iñ sia mî't mañ mua
gio pai' nañ ja'k jimda' pum tî'ñchoka' iñ.

Na pai'x chî jîboo' mi' Guadiana tî tîgim
mui' bhaan jix chu maatî' jix bhai'm duuka' iñ
aap kikcham Biskaaya gio oidha' merkado
no' ñich am xi muu nañ ba' jî'k ba jam bua'.

Ya' dhi' dhi bîbîirta'm joidham jix chu uañ kîr
ya' maaxir gu Paañcho na cham tu mumkî't;
jix u'uam tu baapsat kantaarda' Adelita
ya' bîix dhî't nîi'ñdha' am na ya ja'p nai' jimda'.

Moreras gio Alamedas na pai' tum paxiarda',
jimmîda' iñ nañ mi' nîñîi'ñdha' gur aañ
gammi jîñ pum jam tî'ñchoka' ja'p na xib,
nañ cham jî'x jîk buppa guch ñaan Guadaluup.

Gui nat jup duu

Tu ua'na' o'dam kî'n: Melesio Cervantes Solís

Ti'ñchoka' ap na

Gu saasab pui' ja'k ua'ñixka' na jax ja'k jix bhai'm kantaarda'.

Daamdır jimda' na jax chi'ka' gu saasab.

trban na tu' bhaan tu a'ga.

Bitandır ba' gui' nat jaroi'p duu.

Biix aixim tu'm jix jai'ch gu saasab ja'pna: gui' na bi'xchu' mi a'gada', not jaroi' tu kokdak, gui' na joidham pi'x mi chu a'gada', na mi a'gada' gu ki'galhi'ñ gio jai' pup.

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge'ki'n

Pui' ja'k jap tu jiñkoi'ñdha' nam jax mim aagi'ñ.

Moo, jix xidhuukam gu gu ku'a' na mum ai'chu'n ni'kartam.
(Nap am soi'm ildhat pui' ti'ya')

iAa! ba i gu gia'rga'n guñ kichaar!
(Nap am gam pai ji duñia')

¡Jir jix xichuukam gu dɨrap kam tɨmaich!
(Nap am soi'm ɨldhat pui' tɨ'ya')

¡Aa!, ba sar guñ kurdion.
(Nap gam pai ji duñia')

¿Jix maatɨt ap aa?

No'ñ gɛ' kɨ'n tu jiñkoidham, jum aa' nañ mi' pui' xi buidha'
gio nañ mi' pui' norraidha' na jax ja'k jum aa' na ba'x
bhai'm kai'chdha' gio na ba' xim kaimaka'.

No'ñ mi' pui' xi buim nañ chu jiñkoi'ñdha' na jax ja'k
jum aa'nda' pui' na jax no'm aa' nañ gampai' jiñdhuɨ tu
jiñkoidha', joidham jix bhai'm kai'chdha', jix bhai'x maatɨt
kɛkɛ' ba' gu jaroi' na tɛ kɛkɛ'.

Tu jiñkoi'ñdha' ap gɛ' kɨ'n.

Bɨpɨ' nap ba' moo ba tu jiñkoi'ñdha' gɛ' kɨ'n, jix dhupii'ñ kɨ'n jap
xi jiñkoi'ñdhai nap ba' machia' na tu' bhaan tu a'ga gio na jax ja'k
mu jim nap ba' pui' ja'k norraidha'. Ba' no'pich jix bhai' ba maat,
dai nap ba tu jiñkoi'ñdha' gɛ'kɨ'n.

Gu saasab muja'p kam nach jax chu oi'dha'

Gu saasab bajekdir pu jai'ch, jano' dir nat pai' dhuuk maaxir gu o'dam bhai'p ji jai'chdir gu saasab nat tu ga'ngimik na jax dhuix bhai'm taatka'.

Pui' na jax nat biipi' maaxir gu gaat na ki'n tum sab, tirimix, tambholh dai na gu' jir jix xidhuukam ku gu' dhi' ki'n jix bhai'm tatka' am ji.

Mikkat namit pai'dhuuk ya ai gu basi'ndir kam gu nanbat ya tu aich amit gui na ki'n tum sab, pui' na jax gu labeer, kichaar, tololoch, kordion, biix aixim, dhi' ba' ach ki'n jup ji chu saas biix aixim tum ba ti biina' gu kansiones.

Xib muja'p nach jax chu oi'dha' jai'ch am gu ja'tkam nam jix ja maat gui' na ki'n tum sab, pui' na jax gu Asensi3n de la Cruz, Juktir kam, nap ja bua gu lalber, kiikchar, tooloch, aarpas gio jai'.

Xi chu a'ga pim na pim ji'k maap tum mamtuxi'ñ, dhi' nam tu' jam tikka.

¿Tu' bhaan tu a'ga dhi' na pich tu jiñkoi'ñ?

¿Jaroom mim a'ga bhaan dhi' na pich tu jiñkoi'ñ?

¿Tu' saasbikar mim a'ga dhi na pich tu jiñkoi'ñ?

Na ñich jɨ'x jix maatɨt kai dhi' na ñich tu jiñkoi'ñ.

¿Jix maatɨt kai ñich bɨx gu ñi'look na tu' bhaan tu a'ga?

Jee'

Cham

¿Jix xijaim ìlh añich nañ jix maatɨt kaaya' na tu' bhaan tu a'ga?

Jee'

Cham

¿Jix xijaim ìlh jañich nañ jix maatɨt kaaya' na tu' aagɨt jup kai'ch?

Jee'

Cham

¿Jix maatɨt kai ñich na jɨ'kkap ɨ'lhio'k bhaan tu ua'ñixchu dhi ua'ñix?

Jee'

Cham

Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan o'dam kɨ'n na bhaan tum jiñkoi'ñ “Jix bhai'ch chaatɨt jukgam dɨr jiim ich”.

Mi'p xi jiñkoi'ñdha' dhi' nam jax jum aagi'ñ na mi' bɨta'n tu ua'ñix:

- ◆ Jix dhupii'ñ kɨ'n jap xi jiñkoi'ñdha' gu u'uan, xim ga'ngada' ap ba' na tu' bhaan tu a'ga.
- ◆ Jix bhai'p xi chɨtgidha' gu ñiiñio'k.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na jax ja'k jix bhai' xim kaima ka' gu tɛ'tɛbpa' ñiiñio'k nap jikoidha'.
- ◆ Xi chɨ'ñchokat ap na jax chɨ' ka' gu u'uan nap bhaan tu jiñkoi'ñdha', na pai' sɨlh jim na tu ua'ñix, nat jaroi' duu gio nat jaroi' tu ua'na o'dam kɨ'n. Dhi' jɨ' bɨpɨ'm aa' nap tɨ'ñcho kat mui' ji kɨ'sa' nap tu jiñkoi'ñdha'.

Na pich ba' jiñkoi'ñdha' dhi' dhi saasab gio ba' nap pui' xi buada' na jax ua'ñix “Jix bhai'ch chaatɨt jukgam dɨr jiim ich”.

Xi joojoidhai ap dhi' na mi' tu juupxix, xi jiñkoi'ñdha' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nam mi' chu a'ga.

¿Xi chu aa'nda' ap gio nap tu ua'na' nam tu'm tikka?

¿Tu'm jax bua dhi ja'tkam na bai' tu jup xix?

¿Tu'p ñhii'ñ nar jup tu'mda' dhi' u'uan?

¿App ma'nnim pai' duuk jup duu aa gu kijaar ua'ñxim?

Xi chigia' ap dhi u'uan na jax ja'k tu'ii' gio nap xi
jiñkoi'ñdha'.

Karuum Daam na bhaan bipio' gu Boodamtam Korian,
gu xium maa'n bhaan gu disiambri
gu gook miil xium gook bhaan dhi oidha'.

Martimiano Mendoza Solís
Jix kaai' Juktirkam na bhaan
pipio' gu Boodamtam, Korian.

Tum ua'ñi'n iñ nap jir gø'kam bhaan dhi kijaar nap ba' jiñ
palbuidha' na gu' cham pui' ka tu tui'dhi' mu nañ pai' kio. Maan
añ tu gaabhar na bhai' ba tu juantu' gu Macario Santana Flores
cham jax xiñ chidak, panaas ku bhai' bar ga'n gu gaabhar,
jir aañga'n gu' tti, na ñich gu aañ bhai' ti kti'mpi bajik jik jix
chamaam oidha' bap duu. Puñi kai'ñkam ba' añ ya' ba ji buus
jum bui nap jir jich gø'kamtuk ya' nach pai' oi'dha'.

Ja'pni dai pui'ñ ptx jum titda, jum taxchab gi'ñ iñ.

Anselmo Gutiérrez Castañeda

Jum kijaardam

Xi chu aa'nda' ap.

¿Jax chu'm ñiiñio'k kɨ'n jum u'uan na pai'dhuuk jaroi'm kijaarda?
¿Maa'n aa na jax chu'm ñiiñio'k kɨ'n jum u'uan no'ñ jaroi' tu
ua'ñxi'ñ jaxchu'm jiñ jaaduñ piam jaroi'ñ bhai' kaichdhami'?
¿Tu'x bai gui' na kijaar ua'ñxim jum tɨtɨ'?

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na ya' tu ua'ñix, mi'p ba' xi ua'na' bɨta'n na jax ja'k tu't mui' jim kɨksa gu kijaar ua'ñxim.

Na pai'dhuuk
gio na pai'

Na tu
tabuimgi'ñ

Nat jaroi'
tu ua'na

Na tu' bhaan
tu a'ga

Na jaroi' tu ua'ñi'ñ
gio na pai'

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Mi'p xi ua'na' na jax chim tti'ti' mi' na pai' ti siis
dhi' na mi' bhībhīichdhix bhaan dhi kijaar ua'ñxim.

Karuum Daam na bhaan bipio' gu Boodamtam Korian,
gu xium maa'n bhaan gu disiambri
gu gook miil xium gook bhaan dhi oidha'.

Martimiano Mendoza Solís
Jix kaai' Juktirkam na bhaan
pipio' gu Boodamtam, Korian.

Tum ua'ñi'n iñ nap jir ge'kam bhaan dhi kijaar nap ba' jiñ
palbuidha' na gu' cham pui' ka tu tui'dhi' mu nañ pai' kio. Maan
añ tu gaabhar na bhai' ba tu juantu' gu Macario Santana Flores
cham jax xiñ chiidak, panaas ku bhai' bar ga'n gu gaabhar,
jir aañga'n gu' tti, na ñich gu aañ bhai' ti kti'mpi bajik ji'k jix
chamaam oidha' bap duu. Puñi kai'ñkam ba' añ ya' ba ji buus
jum bui nap jir jich ge'kamtuk ya' nach pai' oi'dha'.

Ja'pni dai pui'ñ ptx jum titda, jum taxchab gi'ñ iñ.

Anselmo Gutiérrez Castañeda

Jum kijaardam

Ti'ñchoka' ap na

Gui' na pui'm tiiti' kijaar, jup jum bua no't jaroi' tu jax duiñ gu jumai no' mit tu' ix, piam no' mit tu' jax duiñ mi kia'miñ, ba'p duñia gu u'uan gu ma'nkam namit buam tu' jax duiñ chulh, na buiñor jimda' gu gø'kam mu pue'mblo.

Nam ba' pui' dhui tu a'ga' nam xim na namkidhai na ji'k pui'p jum duu nat jum ua'tulh.

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na mi' tu ua'ñix, mi'dhir jap ba' maa'n xi chiigii jax chu'm nam ko'raar xi ua'na' gu kijaar ua'ñxim.

- a) Maa'n gu maa'nkam nat giit' gu binga'n.
- b) Nat tim ix nam pai' tum mamtuxi'ñ gu a'alh.
- c) Na mit mambhix gu baak tu jugio maa'n gaatir.

Bhaan jap xim palhbuidai dhi' nam mi'm tikka xip duñia' maa'n gu kijaar ua'ñxim.

- ¿Jaroop buppi'ñ gu kijaar ua'ñxim?
- ¿Tu'p bhaan jum kijaar ua'ñxim?
- ¿Tu'p biipit' aagi'ñdha' gio tu' gatuuk?

Ya'nip xi ua'na'.

[illegible]

**Giop jup xi chigti xi chu aa'nda' ap na pich jax
ja'k tu ua'na'**

**Ya'nip xi ua'na' nat jax chu'm jum a'm ji bii nap
ua'na' gu kijaar ua'ñxim, jax chu'm nat jum ko'raru
nammu bhaan gu 7.**

[illegible]

Xi chigia' ap no'r am gui' na pich ua'na', xi ki'impiga' ap no' char jir am.

a) Gu kijjar ua'ñixka':

- Na pai' dhuuk gio nat pai'p jum duu.
- Na jax chi' gu gø'kam na jaro' buiñor jimda'.
- Na jax chi' gui' nam kijaar ua'ñxim.
- Gu tabuimgi'ñ.

b) Gu kijaar ua'ñxim jap'ni ja'k tui'ka':

- Jix bhai' xim kaimaka' na tu' bhaan tu a'gada'.
- Mi ua'ñixka' gui' na tu' pik jix io'm jum aa'.
- Jix bhai' pui'm kai'chdha' ki'n gu ñiñio'k na jax chu'm jix bhai' xim kaimaka'.

Bima'n gui' na jaro' tum mamtuxi'ñ, xi chigia' ap gu kijaar ua'ñxim na pich tu ua'na no' biix mi' pui' tu'ii' dhi' na ya'ni tu daa.

c) Gu kijaar ua'ñxim mi jimda:

- Gui' na gø'gø' ki'n tum u'uan.
- Gui' na xijum gook ki'n tum u'uan gio na mi' pui' ua'ñixka' na jax ja'k jum aa'.
- Maa'n gu ñhi'ch kabuulhik na pai'm titmoda' gu tu' na bhaan tu a'gada'.

d) Na jax ja'k tui'ka gu kijaar ua'ñxim biix na ji'x tu ua'nixka'.

- Jum aa' na biix kap na ji'x tu ua'ñixka' gu kijaar ua'ñxim bhaan gu u'uan, jix bhai'x maati'ka' nar tu' u'uanda'ka'.
- Na di'dilhkob tu ua'ñixka' gø'gø'pa' ji'x ña bhaan tu a'gada' gu tu'.

Giop jup xi ua'na' gu kijaar ua'ñxim gui' na pich biip'i' dir ua'na', dai nap mi' pui' ba duña' nam jax jum aagi'ñ.

Xim ga'ngada' ap no' maa'n na jax chu'm gu gook u'uan na pich bhaan tum mamtux.

Bhaan tuch mamtux ja chich gu saasab ua'ñxim gio gu kijaar ua'ñxim. Xib jap ba' ya'ni xi ua'na' gokkap bai'bik na tu' mi ua'ñixchu'nda' dhi gook u'uan.

Saasab ua'ñxim

Kijaar ua'ñxim

Tu ua'na' ap gio nap xi chu aa'nda'.

¿Tu' bhaan jix maati' dhi gook u'uan na cham jir maa'n na jax chu'm?

¿Tu'x bhaai' gu saasab ua'ñxim gio paa duuk jum aa'?

¿Tu'x bhai' gu kijaar ua'ñxim gio pa' duuk jum aa'?

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok
guch ñi'ook

Xi jiñkoi'ñdha' ap nam jax kai'ch dhi ja'tkam na mi
jup xix

Ba tu jiñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan jiñ ñi'look ki'n

Ea, gu gi.

Jiñ ulhi'ñ mır gu
bhuru'x nañ bhaan
bhiiñormıra' gu juun
na mudır jumpax
gaatır.

Bha ja saadak dhi
kakasnir kuch ba ja
kuupa.

Æ.

2

Gui' na pich tu jiñkoi'ñ biipi'dır nam jax kai'ch gu
ja'tkam nam tu a'ga, mi'p xi ua'na' gui' na ki'n tim
tiiti' jax chu'm nax ñamiik.

Bhañ bhi'i'ñ _____ asaak na bhai' sə' tuata'm.

Jiñ ulhñi'ñ mır _____ bhuru'x.

Bha ja saadak _____ kakasnir.

Bhiiñora' iñ _____ juun.

¿Jix maatit ap aa?

O'dam ki'n dhi' nach ja'pni u'uan: “gu”, “dhi” ki'n ti ttitit' ich dai gook pìx jix jai'ch.

Gu “gu”, dhi' ki'n ttitit' ich gu tu' no'ch cham nñi'ñ, no' cham mia'n jup tu'ii', piam no' mummì pai'dhìr kík mík. Dhi' ki'n pìx sia ja ttitit' ich gu ja'tkam no'm cham mia'n guguk. Gio ma'n na jax pìx ki'n tìm ttitit' sia kur ma'n pìx gu tu' piam kum jir mui', piam siar ubii piam kur chio'ñ, piam sia kur bakii gu tu' piam kur tuur.

Ba' gu “dhi”, dhi' ki'n jup ti ttitit' ich dai ji na gu' no'ch mia'n nñi'ñ gu tu'. Dhi' ki'n pìx sia ja ttitit' ich gu ja'tkam no'm mia'n guguk. Gio sia ma'n na jax pìx ki'n tìm ttitit' sia kur ma'n pìx gu tu' piam kum jir mui', piam siar ubii piam kur chio'ñ, piam siar bakii piam kur tuur.

Xi ji'ñkoidha' ap dhi' na ya' tu ua'ñix xi matgildha'ap ba' gu na pai' jax jim gui' na ki'n tìm ttitit' pui' na jax chuui' ma'n.

Na jax kai'ñkam gu kijaar ua'ñxim

Nai' nach jax chu oidha', bix aixim tuch buada' nach chu' cham ìlhii'ñdha', tu' nach pìx mai' ba bua', pui' na jax nam mi' pai' ba bapkia gu karbax gaatìr, piam gu baak, piam jaxchu'm jumai sooi'. Piam gu jaroi' na tu' napìx jax bach dhui'ñdha' mija'p, mi' pìx bar kokdhichamka' ba'.

Ba' dhi' ja'pni ja'k jir am nach ba' cham diilh jich kokdada', jum aa' nach jup duñia maa'n gu kijaar ua'ñxim nañ mu bui'ñxidha' gu gø'kam nach ba' gui' buiñor maa'n ñiok jup duñia'. Jix io'm jum a' nañ biipì' xi dhaibui tu ua'na' nañ jax ja'k tiida' gu gø'kam na gu' no'ñ pui' mupai' pui' ba ti'tda na jax pik ja'k jum a'nda' nañ gu' cham ka ti'ñchoka' jai' gu tu' jum a' ba' nañ biipì' xi ua'nai gu kijaar ua'ñxim nañ ba' biipì da'ñchu'nda' buiñor gu gø'kam.

Ya'p tu ua'na' jax chu'm nax ñamiik ki'n dhi gook ua'ñix na ya' kuup nach ki'n ti tiiti'.

gu

dhi

1. Mu ba baapamit _____ kakarbax gaatir.
2. Jix abhar _____ asaak nap kusbio.
3. Añ jiñkoi'ñdha' _____ kijaar.
4. Dhi u'ub ì'ki am _____ titdo' jaaga'n dhi i'gok.
5. Xim bi'ññai, iarai, ikxichai gu toom nap ba' bhaan ba tu gaamu' _____ arpuus.

Xi jiñkoi'ñdha' ap gu ñiñio'k gio mi'p xi ua'na'.

i'guk

gu

u'uan

am

gu

ĩ'ki'

Gu u'uan ĩ'ki am gu i'guk.

gu

i'guk

jum

naba'

gu

bha'mtachu'n

jaaga'n

bam

juma'

jum

gu

ki'n

toom

duña'

na

asak

jup

gu

na

nam

bua

gu

toom

o'dam

jup

jix

a'bhar

a'sak

gu

Baik bhaan maap tu machia' ap

Nap tu' jax dhuñia':

- ◆ Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k duñia gui' na tu ua'ñix.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tu'ii' gui' na bhaan jix maati' **na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhɪbhɪx gu bapoi.**
- ◆ Gə'kɪ'n jap xi chu jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix nap ba'x bhai'x maati' kaaya' na tu' bhaan tu a'gada'.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na jax chu'm jir di' gu ñi'look gu jaroi' na tu' jax buada'.
- ◆ Maa'n jap jup duñia gu **ɪlhi'ch jix komaalhik u'uan.**
- ◆ Jumaip jup duñia gu **ɪlhi'ch jix komaalhik u'uan** dai na palhɪp maakam ba tui'ka'.
- ◆ Jix bhai'p xi ñi'ñdha' na jax ja'k tui'ka' **gu ɪlhi'ch jix komaalhik u'uan.**
- ◆ Xi machia' ap na jax kuba' tu ua'ñix dhi' **na pai' jax chum oi'dha' gio na pai' jax bhɪbhɪx gu bapoi gio gu ɪlhi'ch jix komaalhik u'uan.**
- ◆ Xi chɪgia' ap no' maa'n na jax chu'm gu gook u'uan.

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na tu ua'ñix gio nam jax kai'ch dhi ja'tkam.

Gu Marseelo gio gu Samuel Susbha'ntam oidha' am, ba' ba u'aam jamit gu gidhai muja'k Basamoot, dai nam cham maat na pai' jax jum bhihhi.

Eech! Kagit dhi u'uantam na ya'ni btsap, ya' jum maaxi'ñ na pai' ja'k pui' ti tii' Basamoot, gio na nai' jum bhihhi.

Aa'ñ cham ti nii'ñ Basamoot ja'k, zpaach chi ja'p bhiya'?, zKoba'ran ja'p aa chi?

Mi'p xi ua'na' nam tu'm tikka gio nap xi ja agi'ñdha' gui' na pim maap tum mamtuxi'ñ.

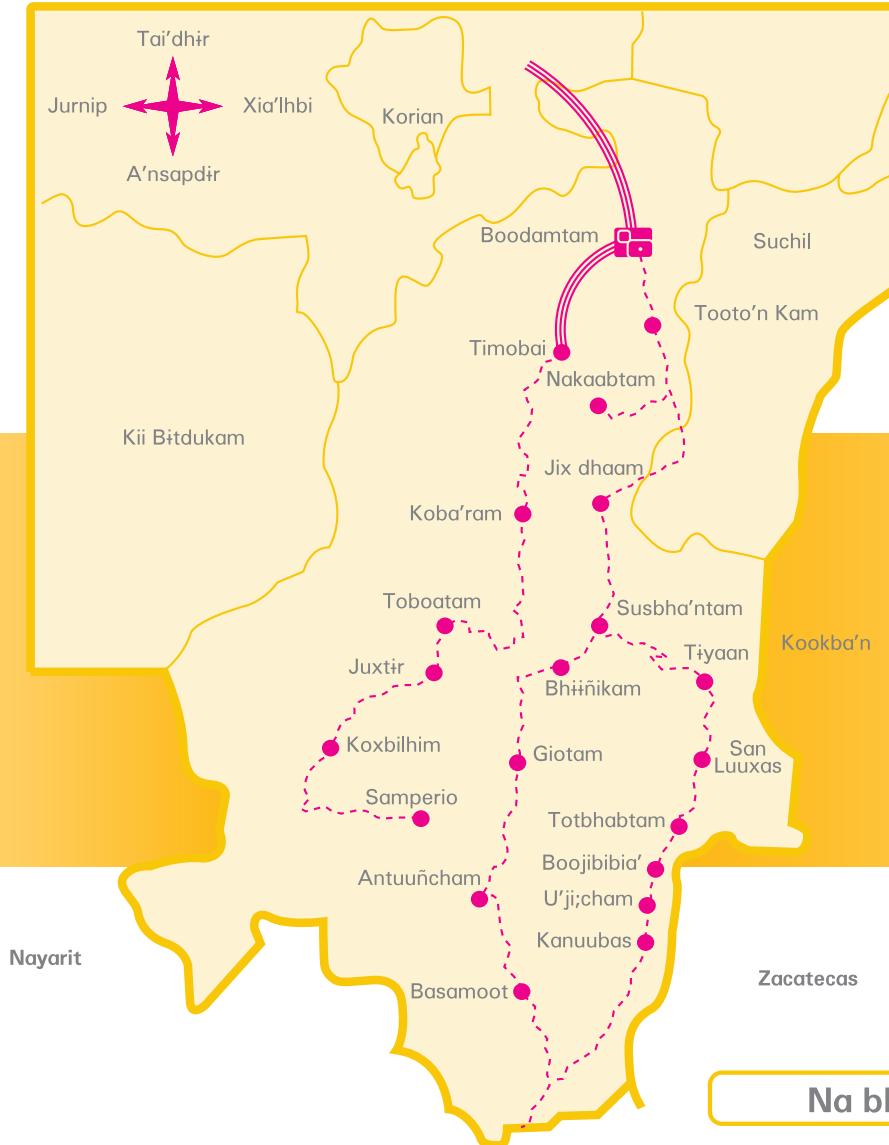
zTu' bhai' tu juupxix?

zPaam ja'k cham tu maat dhi ja'tkam?

zTu'p ihii'ñ na bhai' nii'ñ dhi ma'nkam?

3

Joojoidha' ap dhi' na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhiibhiix gu bapoi.

Na bhaan jix chu maati'

- ≡≡≡ Na pai' ju'nkam ba ki'mpigix gu boi.
- - - Na pai' jax jir bapoicham.
- Na pai' ju' gu dibir na bhaan bipio' nach pai' oi'dha.
- Na pai' ju' gu dibir ga'n gu ge' kii.
- 🏠 Na pai' jir ma'o'n gui' na bhaan bipio' nach pai' oi'dha'.
- Na pai' jax tum oi'dha'.

Gui' na pich joojoi na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhibhix gu bapoi, xi chu aa'nda' ap ba' nam tu'm tikka.

¿Tu' bhaan tu a'ga gui' na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhibhix gu bapoi?

¿Jax chi ti' nap pai' kio?

¿Paap ja'p ji bhibhida' nap ba' ba aaya' nap pai' kio?

¿A'ji aa gu aptubus nap pai' kio?

¿Jir paakam gui' na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhibhix gu bapoi?

5

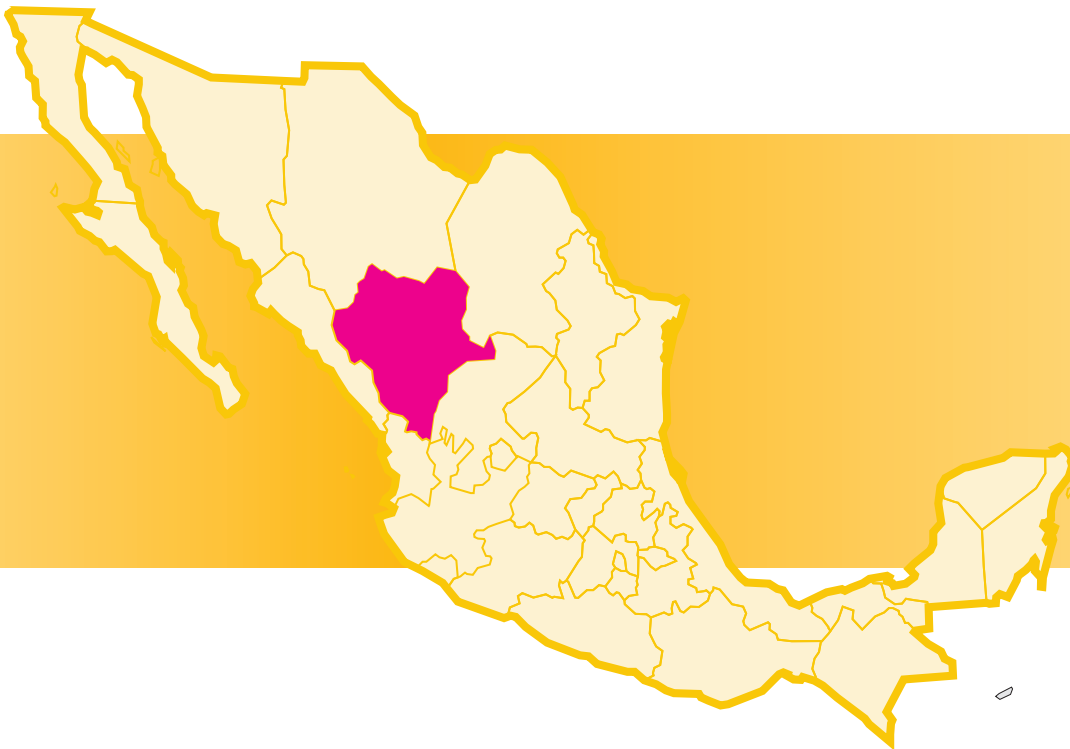
Xi chi'ñchokat ap na gui' na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bñibñix gu bapoi, dhi'ñi mi tu daaka'.

- ◆ Na jax chi' tñi'nka' na pai' jir gø' kii.
- ◆ Na jax chi' gu dñbñr gui' na bhaan bipio' nach pai' oi'dha'.
- ◆ Na jax chi' tñi'nka' na pai' jax tum oi'dha'.
- ◆ Na bhaan jix maati'ka' na pai' jax jir bapoicha'mka'.
- ◆ Na bhaan jix maati' na pai' ja'k jir xia'lhbi, jurnip, tai'dhñr gio a'nsapdñr.
- ◆ Na pai' ju'nkam ba ki'mpigix gu boi.
- ◆ Na pai' jax jir bapoicha'm.
- ◆ Na pai' ju' gu dñbñr na bhaan bipio' nach pai' oi'dha'.
- ◆ Na pai' ju' du dñbñrga'n gu gø' kii.

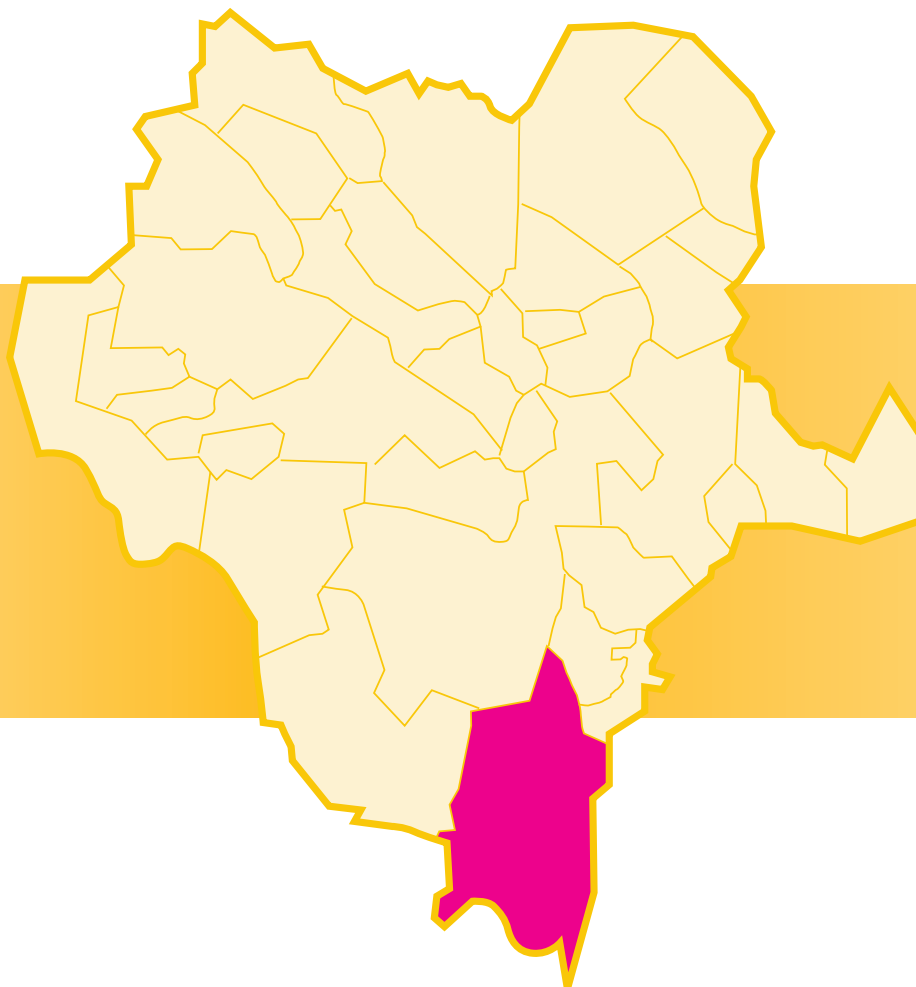
6

Xi joojoidhai ap dhi' na ya' tu jup xix xi chu aa'nda' na tu' jax chu'ii'.

Dhi'ñir jich dhñrba' aach Meeji'k kam.

Dhi'ñir jich dhirba' aach Korian kam.

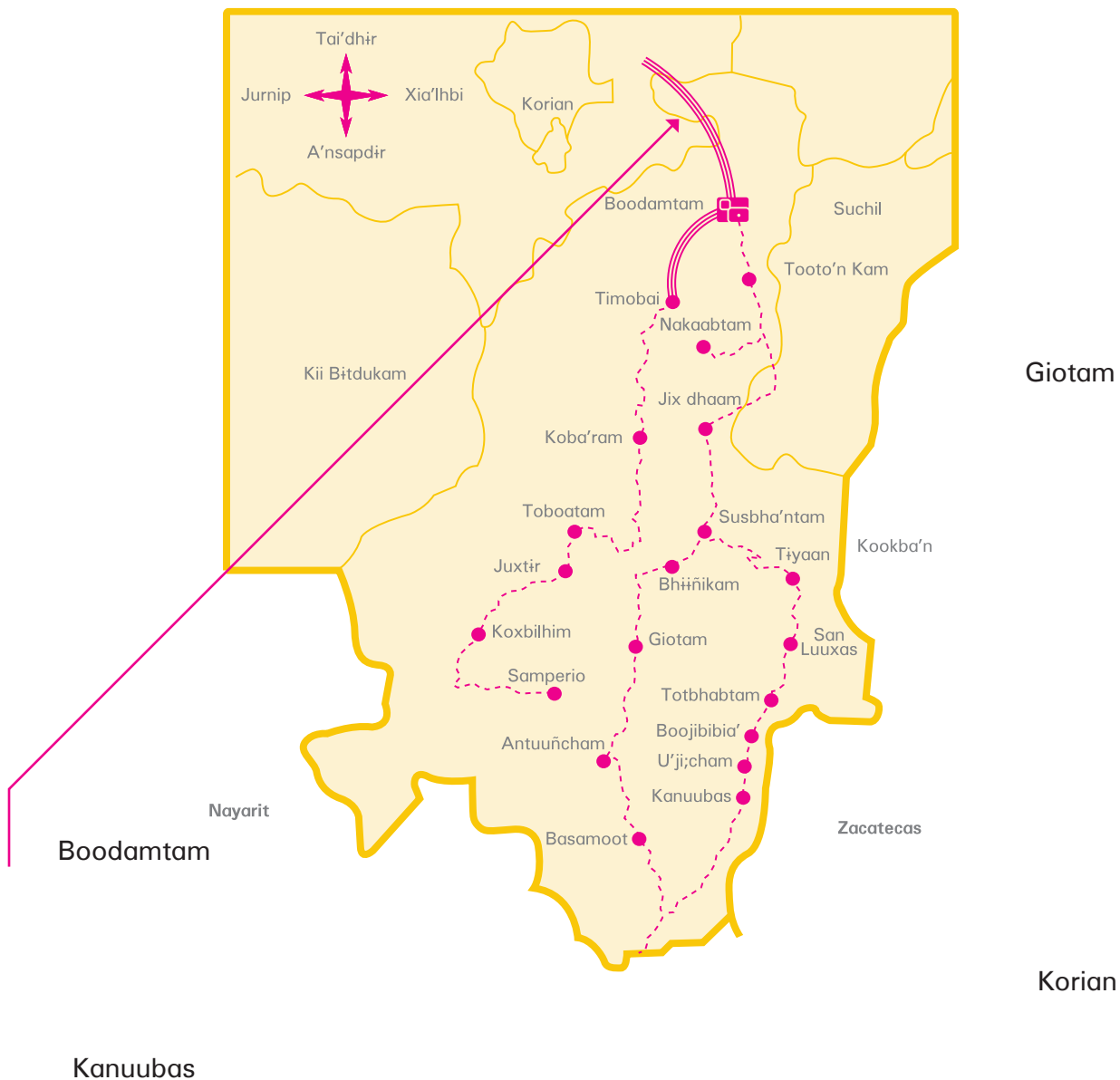

Xi chigia ap gu jaxchum na bhaan jix mati' ka' gui' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bñibñix gu bapoi dhi Boodamtam gio nap maap xi ja dhañdha' jaxchu'm na jir am, pui' na jax chu'ii' mi u'uanta'm.

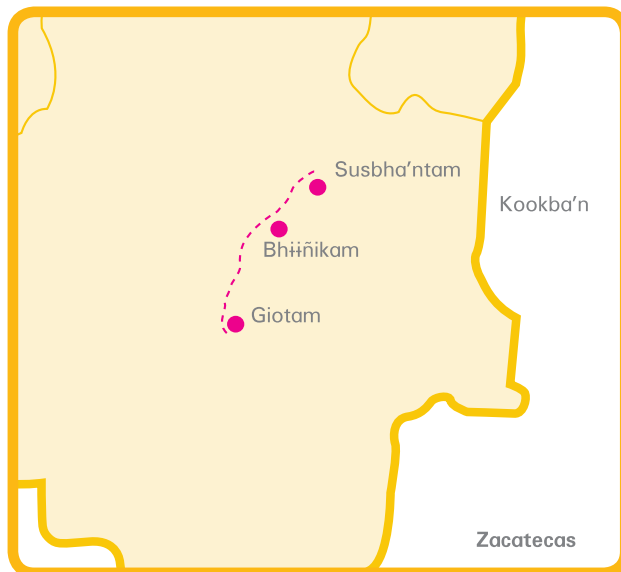
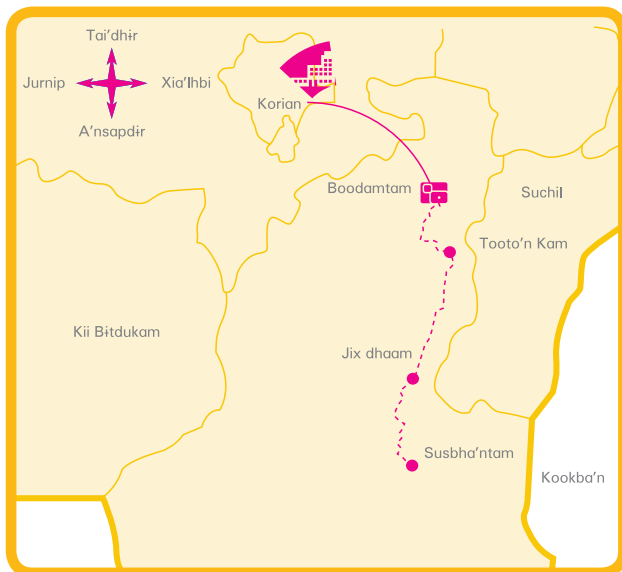
Juktir

Xia'lhbi, jurnip,
tai'dhir gio a'nsapdir

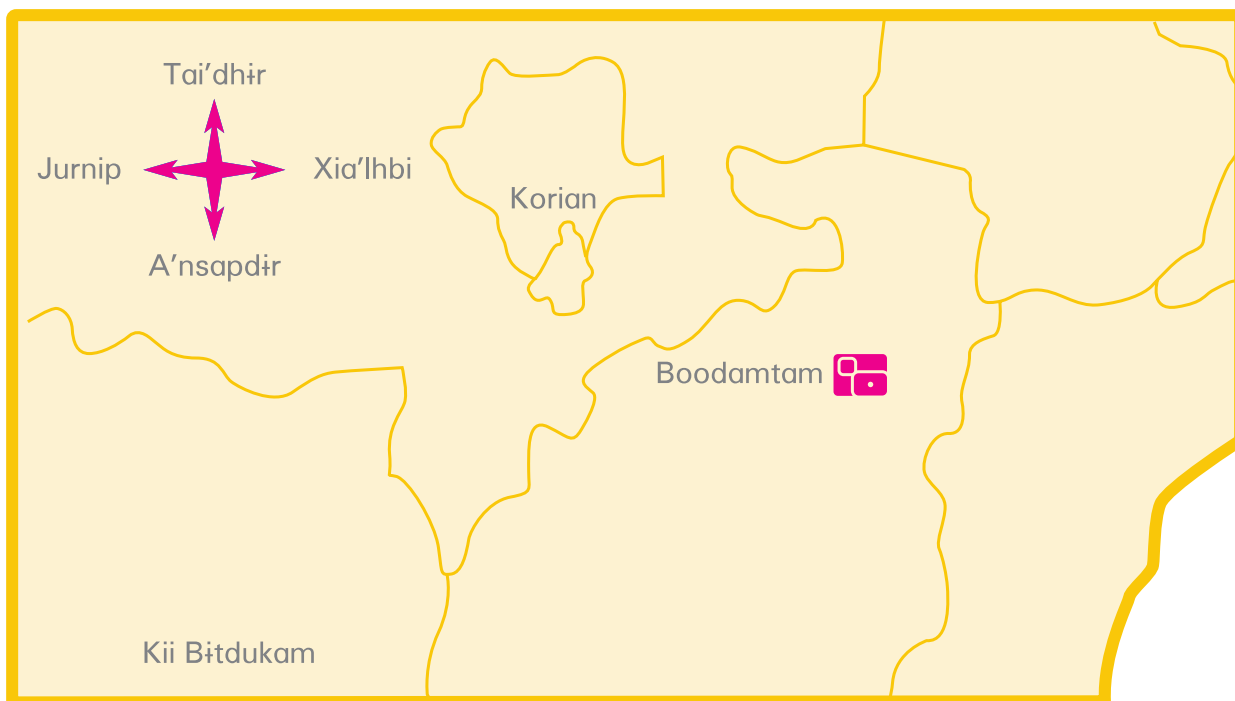

**Xi chigia' ap na pai' jax chim bhihii aptubuusta'm
piam jum trooka ta'm.**

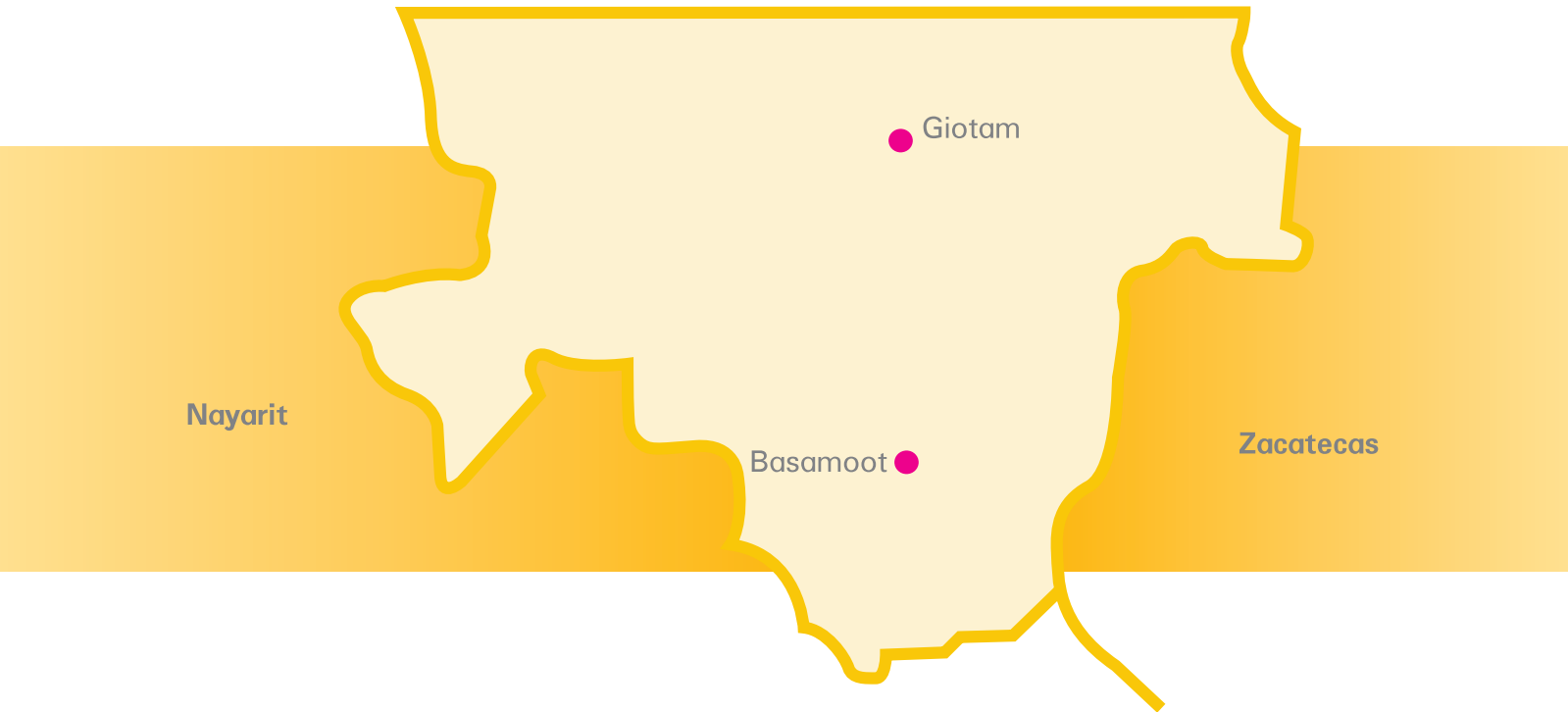

No'p Boodamtam dir jir jimdam Giotam ja'k, no'p cham bhai' jix
bhiim Susbha'ntam, zpaap jax bhiya'? Tu ua'na' ap.

No'p Giotam dɨr jir jimdam Basamoot ja'k, ʔpaap jax bhɨya'? Tu ua'na' ap.

Tɨ'ñchoka' ap na

Gu u'uan gui' na bhaan jix maati' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bhɨbhɨix gu bapoi, jir dhi' gu alich bhaan gu dɨbɨr na u'uantam jupñixka', jix jai'ch bɨx aixim tu'm, ach bhaan tuch mamtuxi'ñ gui' na bhaan jix maatika' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bɨbɨix gu bapoi.

Gu u'uan na cham xijaikam jich aagi'ñdha gio nañ jotmɨda' mi chɨgia' na pai' jir kik cham, na pai' jir bapoi cham, na ba' no'p sɨlhkam pai' ja'k bar jim dam no'p cham tu maat bhaan dhi u'uan xim palhbuidhai tu gaaga na pai' sɨlh jir kik cham gio na pai'r bapoi.

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge'ki'n

Tu jiñkoi'ñdha' ap dhi' na mi' tu ua'ñix pui' nam jax jum aagiñ.

Jii, cham ka aiñich gu aptubuus Juktir kam.
(Jiñkoi'ñdha' ap gampai jim ìhdhat)

Paxiarmira' iñ Korian.
(Jiñkoi'ñdha' ap jix bhai' chu tatda kam)

Chakui tu juu ñich.
(Jiñkoi'ñdha' ap gampai' jim ìhdhat)

Joidham jix i'oob gux koopok nab binkam nañich juu mu Timobai.
(Jiñkoi'ñdha' ap jix bhai' chu tatda kam)

Jai'p jup xi gaagai dñih na jax chum ñiok pui' ja'k xi chñ'ya' dhi
gook ki'n nam jax jum aagi'ñ.

Tu jiñkoi'ñdha' ap ge' ki'n dhi taak sapook.

Bñipñ' nap ba' moo ba tu jiñkoi'ñdha' ge' ki'n, jix dhupii'ñ ki'n jap
xi jiñkoi'ñdhai nap ba' machia' na tu' bhaan tu a'ga gio na jax ja'k
mu jim nap ba' pui' ja'k norraidha'. Ba' no'pich jix bhai' ba maat
dhi taak sapook, dai nap ba jiñkoi'ñdha' ge'ki'n.

Jix bhai'ñ chaat iñ jabui guñ gĩ'kora'

Taxchaab jiñ chaat
taxchaab jiñ ñaan
napimĩt jiñ ñi
nañich ba' mi'dhĩr
maaxirik gĩ'ĩr
na pai' joidham
jix kiĩ' gu dĩbĩr.

Taxchaab na pimĩt
joidham xiñ joi'mdak
cham oodak jiñ gĩ'ĩlh.

Jam bui dhĩr jañich
biix aixim tu maat,
Gu ñi'ok gui' nañich
biĩpi' maat dhi'ñir di':
"Jiñ ñaan, jiñ chaat".

3 Xim tĩtikka' pim na pim ji'k maap tum mamtuxi'ñ dhi' nam tu' ya' jam tĩkka.

- ¿Tu' bhaan tu a'ga dhi' na pich tu jiñkoi'ñ?
- ¿Jaroom mim a'ga bhaan dhi' na pich tu jiñkoi'ñ?
- ¿Jax jap ñlhdhat ñi'ñ pui' na jax ja'k tu'ii'?

Nañich jì'x jix maatit kai dhi' na ñich tu jiñkoi'ñ.

¿Jix bhai'x maatit kai ñich bi'x gu ñi'look na tu' bhaan tu a'ga?

Jee' ()

Cham ()

¿Jai' cham maatit tiit jañich gu ñiiñio'k?

Jee' ()

Cham ()

Xi jiñkoi'ñdha' gui' na tu ua'ñix bhaan Gu u'uan o'dam ki'n a bhaan tum jiñkoi'ñ “Mi' nañ pai' kio ja'pni ti ti': Meestam gio U'muntam”.

Mi'p xi jiñkoi'ñdha' dhi' nam jax jum aagi'ñ na mi' bi'ta'n tu ua'ñix:

- ◆ Jix dhupii'ñ ki'n jap xi jiñkoi'ñdha' gu u'uan, xim ga'ngada' ap ba' na tu' bhaan tu a'ga.
- ◆ Jix bhai'p xi chi'tgidha' gu ñiiñio'k.
- ◆ Xim ga'ngada' ap na jax ja'k jix bhai' xim kaima ka' gu te'tebpa' ñiiñio'k nap jikoidha'.
- ◆ Xi chi'ñchokat ap na jax chi' ka' gu u'uan nap bhaan tu jiñkoi'ñdha', na pai' silh jim na tu ua'ñix, nat jaroi'p duu gio nat jaroi' tu ua'na o'dam ki'n. Dhi' jì' bi'pi'm aa' nap ti'ñcho kat mui' ji ki'sa' nap tu jiñkoi'ñdha'.

Xi joojoidhai ap dhi' na mi' tu juupxix xi jiñkoi'ñdha' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nam mi' chu a'ga.

¿Xi chu aa'nda' ap gio nap tu ua'na' nam tu'm tikka?

¿Jax chu tu'ii' bhai' na pai' tu juupxix? _____

¿Tu' u'uandha' ñhiñ ap na mi' janñiñchun gu jai' dhi gø maankam na jax dhi' na mi' tu jup xix? _____

¿Maanim ap ñiñ gu ñhich u'uan ua'nxim? _____

Xi chigia' ap dhi na mi' jup nix dhix komaalhik u'uan na jax ja'k tu'ii'.

¿Puchum nñiñ ap'a na dhix komaalhik dhi u'uan?

¿Tu' mim a'gada' dhix komalhik u'uanta'm?

¿Tu' ñhiñ nax bhai' gux komalhik u'uan?

¿Tu' jum korarut na mi' a'gada' jix komalhik u'uanta'm, nar amka' mu nap pai' kio?

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na ya' tu ua'ñix ɨrbadɨr dhix komaalhik u'uan.

Maa'n maap jim

Na jax ja'k tutu'ii' dhi' na tu aagix.

Maa'n bhaan jim. Dhi' na ya' tu ua'ñix, bɨx na jɨ'k jax chu aagix, dhi' pui' ja'k ja a'm jum aa' gu ja'tkam na jɨ'x jir Meeji'k.

Jum aa' ba' nam bɨx jix maatka' nam ba' ja palhbui'ñdha' gu o'dam nam ñiokda' gio nam u'uanda' gu dɨɨlh ja ñi'look, cham jax bua sia maa'n dɨɨlh piam mui'dhit.

Ja a'm jum aa' sia gu gə'gərkam nam jɨ'k jix jai'ch nam ja palhbui'ñdha'.

Jix jum baik bhaan jim

Cham jaxchu'm o'dam gam pai' pɨx ɨlhii'ñdha' am sia ku maakam tu ñiok.

Gook maap jim

Ya' tu daa nax bhai' nam dɨɨlh ja ñi'look kɨ'n tu a'gada' gu o'dam.

Jix jum maakob bhaan jim

Jix bhai' na tu a'gada' piam na tu u'uanda' gu jaroɨ' no' pɨx jir ya'kam dhi Meejilk, cham jax bua sia chi mui' ja'tkam nɨi'ñ am piam dɨɨlhkob, sia chi bhaan tu a'ga gu tu' tuumiñ, piam jix a'aixkam jabui, na jax ja'k tu jim, piam na jax ja'k tɨi jɨgɨgi'ñ piam bɨx aixim na dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha'.

Xi ua'na' ap gui' nam tu'm tikka' no'pich jix maatit kai gui' na pich biipit dir jiñkoi'ñ.

¿Tu' a'ga dhi jix komaalhik u'uan?

¿Tu' mi' a'ga gu articulo 1 na mi' ua'ñix jix kumaalhik u'uantam?

¿Tu' mi' a'ga gu articulo 8 dhi na mi' tum a'giñ dhix komaalhik u'uantam?

¿Jikkam mi' ua' gui' na bhaan jit maatit dhi' jix kumaalhik u'uantam?

5

Xi jiñkoi'ñdha ap dhi komi'ñ dhix komaalhik u'uan, xi chīgīi ap ba' na jax ja'k jup duñiix.

Na tu' mi' tu jupxix

Nat pai'p jum
duu

Na jax chi

Ya' tu ua'ñix na tu aagix
ja bui gu o'dam nar am
nam tu u'uanda' gu dīlh
ja ñi'look ki'n.

Jup jum duu mambhix baik bhaan gu
maarsu gu gook miil baik bhaan gu oidha'.

Nat pai'dhuuk jup
jum duu

Tɨ'ñchoka' ap na

Gu ɨ'li'ch jix ko'kmalhik u'uan biix aixim tu'm jup jum bua, maa'n jir di' gui' na bhaan nai' tum aagi'ñ tu' na piɣ.

Gui' na tu' mi tu a'gada' bhaan gu ɨ'li'ch jix komaalhik u'uan, jum aa' nax bhai' mi a'gada' gu tu' gio palhiip pa' tu ua'ñixka'. Nar siłhkam ka', gu tu' na mi'm agada' na jax jum duña mi pai' nach tu oi'dha'. Gio gu' mɨ'mɨk pa' tu ua'ñixka' ip tɛ'tɛbpa' na ba'x maati'ka' na jax chu'm bhaan tum jiñkoi'ñdha'.

Gu ɨ'li'ch jix komaalhik u'uan nansapka' jɨ'k gook piam baik piam maakob.

Xi jiñkoi'ñdha' ap dhi' na ya' tu ua'ñix, maa'n ap ba xi babu dhi baik na ya' tu ua'ñix nap ba'p duña' dhi ɨ'li'ch jix komaalhik u'uan.

Na mi' pui'm kai'chdha' na jumai bam daasa' gux kai'.

Na mi' pui'm kai'chdha' na gu biipiatam jum aa' na jix bhai' ja duuka'.

Na mi' pui'm kai'chdha' na tu' kɨ'n jup jum bua gio na jax ja'k tui'ka' gu ti'i'dhar ga'n gu o'dam.

Bhaan jap xim palhbuidha' dhi' na ya'm aagi'ñ xip duñia nap jax ja'k tu ua'na'.

Na jax chi'ka' gui' nap tu ua'na'.

Na jaroi' mi' xi jup nixka'.

Na jax chi' gu jaroi' na jup duñia.

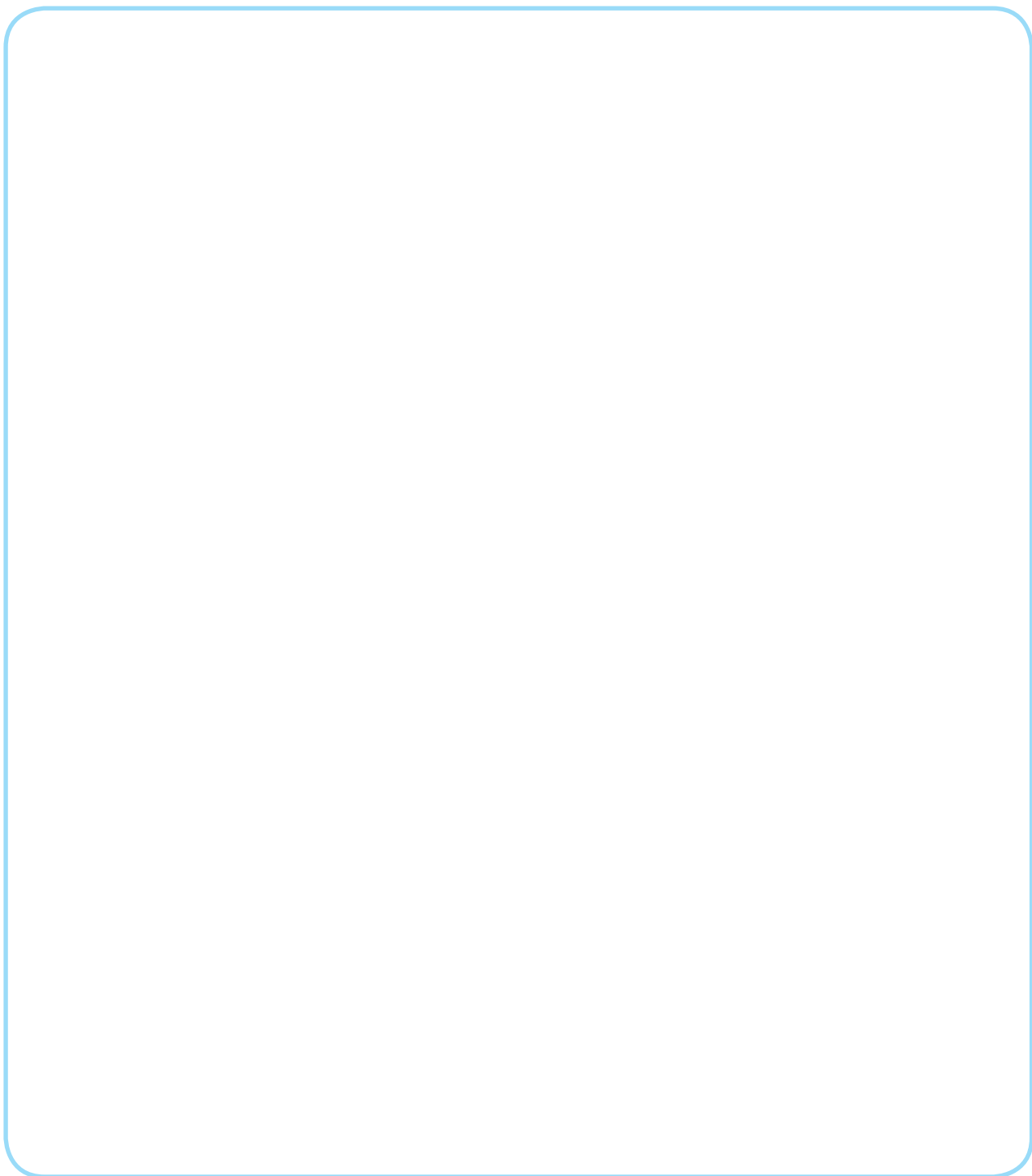
Nap pai'dhuuk jup duñia.

Gio ba' irbadir nap tu' tu ua'na'.

Xi chu a'nda' ap na pich jax ja'k duu.

Ya'nip jup duñia' gu ilhi'ch jix komaalhik u'uan.

Ya'nip xi chīgia' no' moo pui' ja'k tu'ii' na pich jax ja'k tu ua'na.

a) Gu ì'li'ch jix komaalhik u'uan.

Mi' ua'ñixka' na tu' bhaan tu a'gada'.

Mi' jup ñixka' gu tu' na mim a'gada'.

Mi' ua'ñixka' na pich pai'dhuuk jup duu.

Mi' ua'ñixka' ɨrbandɨr biix gui' nap tu' bhaan tu a'gada'.

Biima'n gui' na jaroì' tum mamtuxi'ñ gio gui' nap jabim tum mamtuxi'ñ, xi chīgia' ap dhi' nam tu'm tikka ya'ni.

b) No'p mi' pui' tu ua'naim na jax ja'k jum aa'.

¿Ua'na pich aa gui' na ge'ger kɨ'n jum u'uan na pai'm aa'?

¿Mi' pui' ua'na' pich aa gui' nax jum gook kɨ'n tum u'uan?

¿Dɨ'dɨlhkob aapich ua'na gu ñiñio'k na jax ja'k jum aa'?

c) Na jax ja'k tu ua'ñixka biix.

¿Jix bhai'x maati' aa na jax ja'k tu't tu ua'ñix?

¿Dɨ'dɨlhkob tu ua'ñix aa tɛ'tɛb?

Xim ga'ngada' ap no' maa'n na jax chu'm gu gook u'uan na pich bhaan tum mamtux.

Bhaan tuch mamtux ja chich gui' na pai' jax tum oi'dha' gio na **pai' jax bhɨbhɨix gu bapoi gio gu ì'li'ch jix komaalhik u'uan.** Xib jap ba' ya'ni xi ua'na' gokkap bai'bik na tu' mi ua'ñixchu'nda' dhi gook u'uan.

Na pai' jax tum oi'dha' gio na
pai' jax bh̥bh̥ix gu bapoi

Gu ðhi'ch jix
komaalhik u'uan

Tu ua'na' ap gio nap xi chu aa'nda'.

¿Tu' bhaan jix maat̥' dhi gook u'uan na cham jir maa'n na
jax chu'm?

¿Tu'x bhaai' gui' na pai' jax tum oi'dha' gio na pai' jax bh̥bh̥ix gu
bapoi gio paa duuk jum aa'?

¿Tu'x bhai' gu ðhi'ch jix komaalhik u'uan gio pa duuk jum aa'?

Bhaan ap xim gaa'ngada' na jax ja'k jum ñiok guch ñi'ook

Xi chigia' na tu' mi' tu jup xix gio xi jiñkoi'ñdha' ap nap.

Tu kua'

Jim

Tu u'uan

Tu Juan

Mil̥hchu'

Jiim

2

Mip xi chigial' na tu' mi' tu jup xix, nap ba' mi' xi tu
ua'na' na pai' jum aa'.

Ni'ya'

Juan _____ gu xiotalh
mummu na pai' ttiñi'.

Gu maaran gu Gonzalo
_____ gu ja'koi' ga
a'alh.

I'ya'

Gu Eustolia tu _____ gu
suudai'.

Gu Eliseo _____ gu
jaak.

txia'

Gu chichioñ _____ gu juun.

Jiñkoi'ñdha'

Gu ubii alhii _____
irdiich tɨrbiincham.

Gu Mario _____ gu
u'uan.

Ti'ñchoka' ap na

Gu ñi'look na pui' ja'k jum kai'ch na tu' jax bua gu tu' piam gu jaroi', dhi' aagɪt jup kai'ch gu ñiiñio'k na ja'pnim ñiok: Aada' aichdha', jii, kɪi, saabu', iatgidha', gam jai' mui' gu ñiiñio'k nax jai'ch dhi' puchu'm na pui jir jum duukam na pai' duuk mui' xi biichdha' gio na jax chum taanolh.

3

Xi chu jiñkoi'ñdha' ap dhi ñii' ok gio ba' nap xi kuupa' dhi na mi' tu jup xix na jax chu'm jir am ka'.

Ua'na'

Jiimia'

Jimia'

Tu Juana'

4

Xi gaaga' ap gui' na tu ua'ñix na ja'pni tñ: "Na jax kai'ñkam jup jum kai'ch Korian", bhaan gu u'uan gui' na bhaan tum jiñkoi'ñ, ya'p ba' xi ua'na' te'tebpa' gu ñiiñio'k na mi jimda' gui' na pui' ja'k jum kai'chdha' na tu' jax bua gu tu' piam gu jaroi'. Xi kuukpa' ap ba' gu ñiiñio'k na pui' ja'k jum kai'ch na tu' jax bua gu tu' piam gu jaroi'.

¿Jix maatit ap aa?

Dhi' dhi u'uanta'm tɨ chich gu ñiiñio'k nam bhaan tu a'ga' gu tu' nam jax buada' gu ja'tkam piam gu sasoi', gio nach jax ja'k tu dudua nach tu' bhaan tu a'ga'da' nach jir ja'tkam.

Pui' na jax no'm tu kua', koos, tu juan, jum gaa'nga', tu'm jax bua, kantaar, tu u'uan, tu jiñkoi'ñ, dhi ñiiñio'k nach kɨ'n tu a'ga', nach pui' xi kai'chdha' nach tu jax bua piam nam tu' jax bua gu jai'. Dhi' jax chu'm tanoolh pɨx gioba' na jax chu'm tu sɨlhkam jir jich ñi'look kɨ'n.

Notas

[illegible]

[illegible]

Na bhaan j̄x ba bh̄ichdhix

Ba tu jiĩkoi'ñ iĩ gio nañ ba tu u'uan jiĩ ñi'look k̄t'n

Ja'pni t̄t̄ iĩ

Jax jum da'nsa' gum tat jax

jum da'nsa' gum naan

jax ap t̄t̄

Mi'p xi maat̄i'lhchuda na pich j̄x
ua'tu maat dhi' dhi ua'ñix bhaan

RFE o CURP

Nivel

Maa'n bhaan maap tu ua'ñix

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Mi'p xi ua'na' o'dam
k̄t'n bix na j̄t'k jix jaich
gui' na k̄t'n tum u'uan.

☐ Mi'p xi ua'na' nap
jax ch̄t' gio nap jax jum
daansa' gio nap jir pai'
kam na jax ch̄t' gio
na bhaan bipio nap pai'
kio gio na pai' gu ḡe'
kiicham.

☐ Xi chu anda' ap na
tu' mi' a'ga' dhi ua'ñix
na cham xi jaim tum na
jax gu ḡe' u'uan gio gu
sapook.

☐ Mip xi chu anda' na
tu' mi' a'ga' na tu mi'
tu j̄im gio na tu jix bhai'
dhi ua'ñix na jax gu
ḡe' u'uan gio na jax gu
sapookkin.

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Xi chu anda' ap
na tu' mi' a'ga' dhi'
ua'ñix na jax gu maat-
tun gio gu sapookkin.

☐ Mi'p xi chu anda' na
tu' mi' jum a'ga' gio na
tu jix bhai' na pai' pu
chu'm jum aa' dhi' dhi
ua'ñix na jax gu maat-
tun piam gu sapookkin.

☐ Xi ch̄igia' ap gu
ua'ñix gio nap xi
jiĩkoi'ñdha' ḡe' k̄t'n
na jax gu tuut pulhik
sapook gio nap maap xi
jatt̄igia' dhi' ua'ñix nap
duunix na jax gu maat-
tun gio gu sapook.

☐ Xi niĩndha' ap gio
nap xi maap kanda' dhi
ua'ñix na bhaan tum
maattun piam gu i'lich
sapook.

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Mi'p xi chu anda'
na tu' mi' a'ga' dhi'
ua'ñix na jax gui' na
bhaan jix match na jax
ja'k tum bhabhain noch
bax bhio'.

☐ Mi'p xi chu anda' na
tu' mi' a'ga' gio na tu'
jix bhai' na jax gui' na
bhaan jix maat̄i' na jax
jak tum bhabhai'ñ pai'
jix kiiam.

☐ Xi ch̄igia' ap dhi'
ua'ñix ḡe'k̄t'n ap bha' xi
jiĩkoidha' dhi' sapook
tutpulhik.

☐ Dhi na cham ñiid-
hixkam na jax b̄ix
aixim dhi ua'ñix na jax
gui' na bhaan jix maat̄i'
na jax ja'k tum bha-
bhain noch pai' kio.

Gook bhaan maap tu ua'ñix

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Mip xi chu anda' na
tu' mi' a'ga' dhi ua'ñix
na jax gui' na bhaan
jix match not jaroi'
baamaxir gio gui' na
bhaan tum maatun.

☐ Xi chu' anda' ap na
tu' mi' jum a'ga' gio na
tu' mi' j̄im gio na tu' jix
bhai' dhi' ua'ñix, na jax
gui' na bhaan jix maat̄i'
not jaroi' baamaxir gio
gu na k̄t'n tum maatun.

☐ Xi gaaga' ap dhi
ua'ñix ḡe'k̄t'n ap ba' xi
ch̄it̄iga' gio gu sapook.

☐ Na cham jax bua
gu jai' na gook maap
ua'ñix na jax gu u'uan
gui' na bhaan jix
maat̄i'ka' not jaroi' ba
maaxir gui' na bhaan
tum mattun.

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Mip xi chu anda' na
jax k̄aĩn kam dhi ua'ñix
parippa' na jax gu
sasab piam gu kiijar.

☐ Xi chu anda' ap na
tu' mi' jum a'ga' gio na
tu' mi' j̄im chu' bhaan
dhi' saasab tum piam
gu kiijar tam.

☐ Xi ch̄igia' ap dhi'
ua'ñix ḡe'k̄t'n na jax
gio gu sapook.

☐ Gook ua'ñix gu saa-
sab gio gu kiijar.

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio nap
mi' xi dhasa' dhi' gio gu
na gu jir ñiĩio'k na k̄t'n
jum u'uan o'dam k̄t'n
na ba' jup jum bua gu
ñiĩio'k b̄ix chu na k̄t'n
t̄im t̄it̄i' b̄ix aixim.

**Maa'n bhaan tu
machia' ap**

☐ Xi chu anda' ap na
tu' mi' a'ga' dhi ua'ñix
na jax gui' na bhaan jix
maat̄i' na pai' jax chum
oidha' gio gu jix ko'ma-
alhik u'uan.

☐ Mip xi chu anda' na
tu' mi' jum a'ga' gio
na tu' mi' j̄im gio na tu
jix bhai' na jax gui' na
bhaan jix maat̄i' na pai'
jax chum oidha' gio
na jax gu jix komaalhik
u'uan.

☐ Xi ch̄igia' ap dhi
ua'ñix ḡe'k̄t'n ap ba' xi
jiĩkoi'ñdha' dhi niĩok
tutpulhik cham jax kai-
ñkam b̄ix aixim dhi b̄ix
gook ua'ñix, na jax
gui' na bhaan jix match
na pai' tum oidha' gio
gu ko'maalhik u'uan.

Na bhaan j̄x ba bh̄ichdhix

Ba tu j̄ñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan j̄ñ ñi'look ki'n

Autoevaluación final

¿Qué aprendí?

¿Para qué me sirve?

Nombre y firma del aplicador

Datos de la aplicación

Fecha _____

Lugar de la aplicación

Nombre y firma del aplicador

Na bhaan j̄x ba bh̄ichdh̄ix

Ba tu j̄iñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan j̄iñ ñi'look k̄t'n

Ja'pni t̄i' iñ

Jax jum da'nsa' gum tat jax

jum da'nsa' gum naan

jax ap t̄i'

Mi'p xi maat̄i'ghchuda na pich j̄x
ua'tu maat dhi' dhi ua'ñix bhaan

RFE o CURP

Nivel

Maa'n bhaan maap tu ua'ñix

Maa'n bhaan tu
machia' ap

Maa'n bhaan tu
machia' ap

Maa'n bhaan tu
machia' ap

☐ Xi ganga da'ap gio
nap xi j̄iñkoidha ap dhi'
ua'ñix gu t̄e'teb ua'ñix
na jax gu ñiñio'k na
baax mi' jim gui' na
k̄iñ mui' jim bh̄im
chum no' chich bhaji
chu ua'na'.

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio
nap xi j̄iñkoidha' gu
ua'ñix dhi ñiñio'k gio
na jax jak k̄iñkam na
jax nam bhaan jum
t̄i'it̄i' gu jatkam gio gu
saasai' piam gu tu bitx-
chu.

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio
nap xi chu a'nda'
t̄e'teb pa' ua'ñix b̄iix
aixim gio na cham pik
jix xi j̄iñkam tui' ka'
gu ñiñio'k na jax gu
sap na jir diihga'an gu
o'dam ñi'look.

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Gook bhaan maap tu ua'ñix

Maa'n bhaan tu
machia' ap

Maa'n bhaan tu
machia' ap

Maa'n bhaan tu
machia' ap

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio nap
xi j̄iñkoidha' gio nap xi
ua'na' gu ñiñio'k gui'
na cham xi jaim ua'ñix
na jax mi' ap gui' achi'
dhi' am gui' am b̄iix
aixim.

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio xi
ua'na' gu ñiñio'k jax
chu'm p̄x xi j̄iñmtu'i'
gu o'dam ñi'look na
mi' tu anda' na jax jum
u'uan gu tu' nach jix
ch̄i'tgam.

☐ Mi' xip buada' gui'
na jax chu'm cham xi
jai' gu o'dam k̄t'n gu
jax chu'm ñiñio'k na
mi' jum a'ḡin na k̄t'n
jun u'uan b̄iix chu'.

☐ Xi chu' gaaga' ap
gio nap xi chu ua'na'
gu ñiñio'k o'dam k̄t'n
nam tu' mi jum a'ḡiñ.

☐ Xi ch̄i'gia' ap gio xi
ua'na' gu ñiñio'k jax
chu'm p̄x xi j̄iñmtu'i'
gu o'dam ñi'look na
mi' tu anda' na jax jum
u'uan gu tu' nach jix
ch̄i'tgam.

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Jir amdha' nat j̄x
bhamt̄i' dhi' dhi ua'ñix na
bhaan tu machia

Na pai duuk

Na jax ch̄i' gu
palhbui'ñdhadam

Na bhaan j̄x ba bh̄ichdhix

Ba tu j̄ñkoi'ñ iñ gio nañ ba tu u'uan j̄ñ ñi'look ki'n

Autoevaluación final

¿Qué aprendí?

¿Para qué me sirve?

Nombre y firma del aplicador

Datos de la aplicación

Fecha _____

Lugar de la aplicación

Nombre y firma del aplicador

En este libro encontrarás las herramientas necesarias para continuar el aprendizaje de la lengua escrita en la lengua que hablas, con él podrás iniciar el conocimiento de algunas características de esta lengua, así como continuar el desarrollo de las habilidades de la lectura y escritura en o'dam.

Dhi'ñix kabook u'uan bhaan ya' tu daa na tu' tum aa' nap mui' xi chum mamtuxdhidha' gum ñi'ook ki'n, sia ya' tu daa nap jax ja'k jix bhai' machia' nap tu a'gada' gio nap tu u'uanda' gu dñlh jum ñi'ook ki'n o'dam.

SEP

SECRETARÍA DE
EDUCACIÓN PÚBLICA

**INSTITUTO
NACIONAL PARA
LA EDUCACIÓN
DE LOS ADULTOS**

MEVYT ... Modelo
Educación
para la Vida
y el Trabajo

Gente INEA
por un **México mejor**

Ja'p pix tum maak
DISTRIBUCIÓN GRATUITA

ISBN: 978-607-9033-30-9

o'dam • oo'dam • tepehuano • o'dam • oo'dam • tepehuano • o'dam